Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

25 martie 2021 *

[Text îndreptat prin Ordonanța din 3 septembrie 2021]

„Recurs – Concurență – Înțelegeri – Produse farmaceutice – Piața medicamentelor antidepresive (citalopram) – Acorduri de soluționare amiabilă a litigiilor referitoare la brevete pentru procedee de fabricație, încheiate între un producător de medicamente originale, titular al acestor brevete, și producători de medicamente generice – Articolul 101 TFUE – Concurență potențială – Restrângere prin obiect – Calificare – Calculul cuantumului amenzii – Vânzări care au legătură directă sau indirectă cu încălcarea”

În cauza C-591/16 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 18 noiembrie 2016,

H. Lundbeck A/S, cu sediul în Valby (Danemarca),

Lundbeck Ltd, cu sediul în Milton Keynes (Regatul Unit),

reprezentate inițial de R. Subiotto, QC, și T. Kuhn, Rechtsanwalt, și ulterior de R. Subiotto, QC,

recurente,

celelalte părți din procedură fiind:

[Astfel cum a fost îndreptat prin Ordonanța din 3 septembrie 2021] **Comisia Europeană**, reprezentată de F. Castilla Contreras, T. Vecchi, B. Mongin și C. Vollrath, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

susținută de:

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, reprezentat inițial de D. Guðmundsdóttir, Z. Lavery și D. Robertson, în calitate de agenți, asistați de J. Turner, QC, J. Holmes, QC, și M. Demetriou, QC, și de T. Sebastian, barrister, și ulterior de D. Guðmundsdóttir, în calitate de agent, asistată de J. Turner, QC, J. Holmes, QC, M. Demetriou, QC, și T. Sebastian, barrister,

intervenient în recurs,

* Limba de procedură: engleza.

European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA), cu sediul în Geneva (Elveția), reprezentată de F. Carlin, barrister, și N. Niejahr, Rechtsanwältin,

intervenientă în primă instanță,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul M. Vilaras, președinte de cameră, domnii D. Šváby (raportor) și S. Rodin, doamna K. Jürimäe și domnul P. G. Xuereb, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefieri: domnul M. Aleksejev, șef de unitate, doamna C. Strömholm, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 24 ianuarie 2019,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 4 iunie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, H. Lundbeck A/S și Lundbeck Ltd solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 8 septembrie 2016, Lundbeck/Comisia (T-472/13, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2016:449), prin care s-a respins acțiunea având ca obiect, pe de o parte, anularea parțială a Deciziei C(2013) 3803 final a Comisiei Europene din 19 iunie 2013 referitoare la o procedură întemeiată pe articolul 101 [TFUE] și pe articolul 53 din Acordul privind SEE (cazul AT/39226 – Lundbeck) (denumită în continuare „decizia în litigiu”) și, pe de altă parte, reducerea cuantumului amenzilor care le-au fost aplicate prin această decizie.

Cadrul juridic

Regulamentul (CE) nr. 1/2003

2 Articolul 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101 și 102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167, rectificare în Ediție specială, 08/vol. 4, p. 269) prevede:

„Comisia poate aplica, prin decizie, amenzi asupra întreprinderilor și asociațiilor [a se citi «asocierilor»] de întreprinderi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea:

(a) încalcă articolul [101 sau 102 TFUE] […]”

Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor

3 Punctele 6, 13 și 22 din Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor") prevăd:

„6. […] combinarea valorii vânzărilor care au legătură cu încălcarea

cu durata [încălcării] este considerată o valoare de înlocuire adecvată pentru a reflecta importanța economică a încălcării, precum și ponderea relativă a fiecărei întreprinderi participante la încălcare. Referirea la acești indicatori oferă o bună imagine asupra valorii aproximative a amenzii și nu ar trebui să fie considerată drept bază a unei metode de calcul automat și aritmetic.

[…]

13. Pentru a determina cuantumul de bază al amenzii care urmează să fie aplicată, Comisia utilizează valoarea vânzărilor de bunuri sau servicii, realizate de întreprindere, care au legătură directă sau indirectă cu încălcarea, în sectorul geografic relevant din teritoriul [Spațiului Economic European (SEE)]. Comisia utilizează în mod normal vânzările realizate de întreprindere în cursul ultimului an complet de participare a sa la încălcare (denumite în continuare «valoarea vânzărilor»).

[…]

22. Pentru a decide dacă proporția din valoarea vânzărilor care trebuie luată în calcul într-un anumit caz ar trebui să se situeze la limita inferioară sau la cea superioară a intervalului menționat anterior, Comisia ține seama de un anumit număr de factori, precum natura încălcării, cota de piață cumulată a tuturor părților în cauză, sfera geografică a încălcării și punerea în aplicare sau nu a încălcării."

Orientările din 2014 privind acordurile de transfer de tehnologie

4 Punctul 29 din Orientările privind aplicarea articolului 101 [TFUE] acordurilor de transfer de tehnologie (JO 2014, C 89, p. 3, denumite în continuare „Orientările din 2014 privind acordurile de transfer de tehnologie") are următorul cuprins:

„În principiu, părțile la un acord nu sunt considerate concurenți în cazul în care acestea sunt într-o poziție de blocaj unilateral sau bilateral. O situație de blocaj unilateral există atunci când un drept asupra unei tehnologii nu poate fi exploatat fără a încălca un alt drept valabil asupra unei tehnologii sau dacă una dintre părți nu poate fi activă într-un mod viabil din punct de vedere comercial pe piața relevantă fără a încălca dreptul valabil asupra unei tehnologii al celeilalte părți. Acest lucru se întâmplă, de exemplu, în cazul în care un drept asupra unei tehnologii are ca obiect o îmbunătățire adusă unui alt drept asupra unei tehnologii, iar îmbunătățirea nu poate fi utilizată din punct de vedere juridic fără o licență pentru dreptul asupra tehnologiei de bază. O situație de blocaj bilateral există atunci când niciunul dintre drepturile asupra unei tehnologii nu poate fi exploatat fără să aducă atingere unui alt drept valabil asupra unei tehnologii sau în cazul în care niciuna dintre părți nu poate fi activă într-un mod viabil din punct de vedere comercial pe piața relevantă fără a încălca dreptul valabil asupra unei tehnologii al celeilalte părți și în cazul în care părțile sunt astfel nevoite să obțină o licență sau o

permisiune reciprocă. Cu toate acestea, în practică există cazuri în care nu există nicio certitudine dacă un anumit drept asupra unei tehnologii este valabil și încălcat.”

Istoricul litigiului și decizia în litigiu

5 Prezentul recurs se înscrie în cadrul a șase recursuri conexe îndreptate împotriva a șase hotărâri ale Tribunalului pronunțate ca urmare a unor acțiuni în anulare introduse împotriva deciziei în litigiu, și anume, pe lângă prezentul recurs, cel formulat în cauza C-586/16 P [Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia] împotriva Hotărârii din 8 septembrie 2016, Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia (T-460/13, nepublicată, EU:T:2016:453), cel formulat în cauza C-588/16 P [Generics (UK)/Comisia] împotriva Hotărârii din 8 septembrie 2016, Generics (UK)/Comisia (T-469/13, nepublicată, EU:T:2016:454), cel formulat în cauza C-601/16 P (Arrow Group și Arrow Generics/Comisia) împotriva Hotărârii din 8 septembrie 2016, Arrow Group și Arrow Generics/Comisia (T-467/13, nepublicată, EU:T:2016:450), cel formulat în cauza C-611/16 P (Xellia Pharmaceuticals și Alpharma/Comisia) împotriva Hotărârii din 8 septembrie 2016, Xellia Pharmaceuticals și Alpharma/Comisia (T-471/13, nepublicată, EU:T:2016:460), și cel formulat în cauza C-614/16 P (Merck/Comisia) împotriva Hotărârii din 8 septembrie 2016, Merck/Comisia (T-470/13, nepublicată, EU:T:2016:452).

6 Istoricul litigiului a fost descris la punctele 1-75 din hotărârea atacată în termenii următori:

„I – Societățile în cauză în speță

1 H. Lundbeck A/S […] este o societate de drept danez care controlează un grup de societăți, printre care Lundbeck Ltd, stabilită în Regatul Unit, [specializat] în cercetarea, în dezvoltarea, în producția, în marketingul, în vânzarea și în distribuția de produse farmaceutice pentru tratamentul patologiilor care afectează sistemul nervos central, [printre care] depresia.

2 [H. Lundbeck] este o [întreprindere de produse farmaceutice originale], și anume o întreprindere care își concentrează activitatea în sectorul cercetării privind [noi] medicamente[…] și în sectorul comercializării acestora.

3 Merck KGaA este o societate de drept german specializată în sectorul farmaceutic care, la momentul încheierii acordurilor în cauză, deținea integral, în mod indirect, prin intermediul grupului Merck Generics Holding GmbH, filiala sa Generics UK Ltd (denumită în continuare «GUK»), responsabilă pentru dezvoltarea și pentru comercializarea de produse farmaceutice generice în Regatul Unit.

4 Comisia […] a considerat că Merck și GUK constituiau o singură întreprindere în sensul dreptului concurenței [denumită în continuare «Merck (GUK)»] la momentul faptelor pertinente.

5 Arrow Group A/S, redenumită Arrow Group ApS în luna august 2003 (denumită în continuare, fără deosebire, «Arrow Group»), este o societate de drept danez aflată la conducerea unui grup de societăți prezent în mai multe state membre și care, începând cu anul 2001, își desfășoară activitatea în sectorul dezvoltării și al comercializării de medicamente generice.

6 Arrow Generics Ltd este o societate de drept al Regatului Unit, filială pe care inițial Arrow Group a deținut-o integral, iar ulterior, începând cu [luna februarie] 2002, în proporție de 76 %.

7 Resolution Chemicals Ltd este o societate de drept al Regatului Unit specializată în producția de ingrediente farmaceutice active (denumite în continuare «IFA») pentru medicamente generice. Până în luna septembrie 2009, aceasta s-a aflat sub controlul Arrow Group.

8 Comisia a considerat că Arrow Group, Arrow Generics și Resolution Chemicals constituiau o singură întreprindere (denumită în continuare «Arrow») la momentul faptelor pertinente.

9 Alpharma Inc. era o societate de drept american care își desfășura activitatea la scară mondială în sectorul farmaceutic, în special în ceea ce privește medicamentele generice. Până în luna decembrie 2008, aceasta s-a aflat sub controlul societății de drept norvegian A. L. Industrier AS. Ulterior, [ea] a fost achiziționată de o întreprindere farmaceutică din Regatul Unit care, la rândul său, a fost achiziționată de o întreprindere farmaceutică din Statele Unite. În cadrul acestor restructurări, Alpharma Inc. a devenit, mai întâi în luna aprilie 2010, Alpharma, LLC, ulterior, la 15 aprilie 2013, Zoetis Products LLC.

10 Alpharma ApS era o societate de drept danez aflată indirect sub controlul integral al Alpharma Inc. Aceasta deținea mai multe filiale în [SEE]. În urma mai multor restructurări, la 31 martie 2008, Alpharma ApS a devenit Axellia Pharmaceuticals ApS, redenumită în anul 2010 Xellia Pharmaceuticals ApS […]

11 Comisia a considerat că Alpharma Inc., A. L. Industrier AS și Alpharma ApS constituiau o singură întreprindere (denumită în continuare «Alpharma») la momentul faptelor pertinente.

12 Ranbaxy Laboratories Ltd este o societate de drept indian specializată în dezvoltarea și în producția de IFA, precum și de medicamente generice.

13 Ranbaxy (UK) Ltd este o societate de drept englez, filială a Ranbaxy Laboratories, responsabilă cu vânzarea produselor acesteia din urmă în Regatul Unit.

14 Comisia a considerat că Ranbaxy Laboratories și Ranbaxy (UK) constituiau o singură întreprindere (denumită în continuare «Ranbaxy») la momentul faptelor pertinente.

II – Produsul în cauză și brevetele aferente acestuia

15 Produsul în cauză în speță este medicamentul antidepresiv care conține IFA denumit citalopram.

16 În anul 1977, [H. Lundbeck] a depus în Danemarca o cerere de brevet pentru IFA citalopram, precum și pentru [cele] două procedee de alchilare și de cianare utilizate pentru producția acestui IFA. Între [anul] 1977 și [anul] 1985, în Danemarca și în mai multe țări din Europa Occidentală au fost acordate brevete pentru acest IFA și pentru [aceste] două procedee (denumite în continuare «brevetele inițiale ale Lundbeck»).

17 În ceea ce privește SEE, protecția rezultată din brevetele inițiale [ale Lundbeck] și, eventual, din certificatele suplimentare de protecție […] prevăzute de Regulamentul (CEE) nr. 1768/92 al Consiliului din 18 iunie 1992 privind instituirea unui certificat suplimentar de protecție pentru medicamente (JO 1992, L 182, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 11, p. 130) a expirat între [anul] 1994 (în Germania) și [anul] 2003 (în Austria). În special, în privința Regatului Unit, brevetele inițiale [ale Lundbeck] au expirat în luna ianuarie 2002.

18 În timp, [H. Lundbeck] a dezvoltat alte procedee mai eficiente de producție a citalopramului, în privința cărora a solicitat și, adesea, a obținut brevete în mai multe țări ale SEE, precum și de la Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) și de la Oficiul European de Brevete (OEB) [(denumite în continuare «noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație»)].

19 În special, în primul rând, în anii 1998 și 1999, [H. Lundbeck] a depus la OEB două cereri de brevete pentru producția de citalopram prin intermediul unor procedee care utilizau iodul și amida. OEB a acordat [H. Lundbeck], la 19 septembrie 2001, un brevet pentru protecția procedeului care utiliza amida […], iar la 26 martie 2003, un brevet pentru protecția procedeului care utiliza iodul […]

20 În al doilea rând, la 13 martie 2000, [H. Lundbeck] a depus o cerere de brevet la autoritățile daneze pentru un procedeu de fabricație a citalopramului, care prevedea o metodă de purificare, prin intermediul unei cristalizări, a sărurilor utilizate. Au fost depuse cereri analoge în alte țări ale SEE, precum și la OMPI și la OEB. În mai multe state membre, [H. Lundbeck] a obținut brevete pentru protecția procedeului care utiliza cristalizarea în prima jumătate a anului 2002, în special la 30 ianuarie 2002 în Regatul Unit (denumit în continuare «brevetul pentru cristalizare»). OEB a acordat un brevet pentru cristalizare la 4 septembrie 2002. Pe de altă parte, în Țările de Jos, la 6 noiembrie 2000, [H. Lundbeck] obținuse deja un model de utilitate privind acest procedeu […], respectiv un brevet valabil șase ani, acordat fără o veritabilă examinare prealabilă.

21 În al treilea rând, la 12 martie 2001, [H. Lundbeck] a depus o cerere de brevet la autoritățile Regatului Unit [al Marii Britanii și Irlandei de Nord] privind un procedeu de fabricație a citalopramului care prevedea o metodă de purificare, prin intermediul unei distilări în peliculă, a sărurilor utilizate. La 3 octombrie 2001, autoritățile din Regatul Unit au acordat [H. Lundbeck] un brevet privind această metodă de distilare în peliculă (denumit în continuare «brevetul pentru distilare în peliculă»). La 23 iunie 2004, acest brevet a fost însă revocat pentru lipsa noutății în raport cu alt brevet deținut de [H. Lundbeck]. La 29 iunie 2002, [H. Lundbeck] a obținut un brevet analog în Danemarca.

22 În sfârșit, la finele anului 2002 sau la începutul anului 2003, [H. Lundbeck] intenționa să lanseze un nou medicament antidepresiv, Cipralex, bazat pe IFA denumit escitalopram (sau S-citalopram). Acest [nou] medicament viza aceiași pacienți ca cei care puteau fi tratați cu medicamentul brevetat Cipramil dezvoltat de [H. Lundbeck], bazat pe IFA citalopram. IFA escitalopram era protejat prin brevete valabile cel puțin până în anul 2012.

III – Acordurile în litigiu

23 În anul 2002, [H. Lundbeck] a încheiat șase acorduri privind citalopramul (denumite în continuare «acordurile în litigiu») cu patru întreprinderi care își desfășurau activitatea în producția sau în vânzarea unor medicamente generice, și anume Merck (GUK), Alpharma, Arrow și Ranbaxy (denumite în continuare «[producătorii de medicamente] generice»).

A – Acordurile cu Merck (GUK)

24 [H. Lundbeck] a încheiat două acorduri cu Merck (GUK).

25 Primul acord a început să își producă efectele la 24 ianuarie 2002, inițial pentru o durată de un an, și acoperea numai teritoriul Regatului Unit (denumit în continuare «acordul GUK pentru Regatul Unit»). Acesta a fost semnat de filiala din Regatul Unit a [H. Lundbeck], respectiv societatea de drept al Regatului Unit Lundbeck Ltd. Acest acord a fost prelungit în continuare pentru o perioadă de șase luni, care se termina la 31 iulie 2003. [D]upă o scurtă intrare a Merck (GUK) pe piață, în intervalul 1-4 august, a doua prelungire a contractului a fost semnată de părți la 6 august 2003, pentru o durată maximă de șase luni, dar care putea fi scurtată în cazul inexistenței unei acțiuni în justiție formulate de [H. Lundbeck] împotriva altor [producători de medicamente] generice care ar fi încercat să intre pe piață sau la finalizarea litigiului dintre [H. Lundbeck] și Lagap Pharmaceutical Ltd, [un alt producător de medicamente] generice (denumit în continuare «litigiul Lagap»).

26 Potrivit acestui acord, părțile au prevăzut în special că:

– există un risc ca anumite acțiuni preconizate de GUK privind comercializarea, distribuția și vânzarea de «Produse» să poată constitui o încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală ale [H. Lundbeck] și ca [ele] să poată determina pretenții din partea sa (punctul 2.1 din acordul GUK pentru Regatul Unit), aceste «Produse» fiind definite la punctul 1.1 din acordul GUK pentru Regatul Unit ca fiind «produse din citalopram dezvoltate de GUK sub forma unei materii prime, în vrac sau sub formă de comprimate, astfel cum sunt specificate în Anexă și prelucrate în conformitate cu specificația produselor, astfel cum este furnizată de GUK la data semnării, atașată în Anexa 2»;

– ținând seama de acordul intervenit între părți, [H. Lundbeck] va plăti GUK o sumă de 2 milioane de lire sterline (GBP) în schimbul livrării «Produselor» în cantitățile prevăzute de acord, la 31 ianuarie 2002 (punctul 2.2 din acordul GUK pentru Regatul Unit);

– în plus, GUK se angajează, în schimbul unei plăți suplimentare de 1 milion […] GBP, să livreze «Produsele», astfel cum sunt specificate în [Anexă], la 2 aprilie 2002 (punctul 2.3 din acordul GUK pentru Regatul Unit);

– plățile efectuate și livrarea «Produselor» de către GUK în temeiul punctelor 2.2 și 2.3 din acordul GUK pentru Regatul Unit vor constitui o soluționare completă și finală a oricărei pretenții pe care [H. Lundbeck] ar putea să o aibă împotriva GUK ca urmare a încălcării drepturilor sale de proprietate intelectuală în ceea ce privește «Produsele» livrate de GUK până la acea dată (punctul 2.4 din acordul GUK pentru Regatul Unit);

– [H. Lundbeck] se angajează să vândă GUK «Produsele Finite» pe care le-a dezvoltat, iar GUK se angajează să cumpere exclusiv aceste «Produse Finite» de la [H. Lundbeck] în vederea revânzării lor de către GUK și filialele sale din Regatul Unit în perioada și potrivit termenilor acordului (punctul 3.2 din acordul GUK pentru Regatul Unit), aceste «Produse

Finite» fiind definite la punctul 1.1 din acord ca fiind «produsele care conțin citalopram sub forma unor produse finite care trebuie furnizate de [H. Lundbeck] către GUK în conformitate cu prezentul acord»;

– [H. Lundbeck] se angajează să plătească către GUK o sumă de 5 milioane GBP de profituri nete garantate [GUK], cu condiția ca GUK să comande la aceasta volumul de «Produse Finite» convenit pe durata acordului (sau o sumă mai mică care trebuie calculată proporțional cu comenzile efectuate) (punctul 6.2 din acordul GUK pentru Regatul Unit).

27 Prima prelungire a acordului a prevăzut în special plata unei sume de 400 000 GBP pe lună pentru executarea de către GUK a punctului 6.2 din acordul GUK pentru Regatul Unit și a modificat definiția «profiturilor nete».

28 A doua prelungire a acordului GUK pentru Regatul Unit a prevăzut în special plata unei sume de 750 000 GBP pe lună pentru executarea de către GUK a punctului 6.2 din acest acord.

29 Acordul GUK pentru Regatul Unit a încetat la 1 noiembrie 2003 ca urmare a soluționării amiabile a litigiului Lagap. În total, pe întreaga durată a acordului, [H. Lundbeck] a transferat către GUK echivalentul sumei de 19,4 milioane de euro.

30 Un al doilea acord a fost încheiat între [H. Lundbeck] și GUK la 22 octombrie 2002, care a acoperit SEE, cu excepția Regatului Unit (denumit în continuare «acordul GUK pentru SEE»). Acest acord a prevăzut plata unei sume de 12 milioane de euro în schimbul căreia GUK se angaja să nu vândă sau să nu furnizeze, pe întreg teritoriul SEE (cu excepția Regatului Unit), produse farmaceutice care conțin citalopram și să întreprindă toate eforturile rezonabile pentru ca Natco Pharma Ltd […], producătorul de IFA citalopram utilizat de Merck (GUK) pentru comercializarea versiunii sale de citalopram generic […], să înceteze să furnizeze în SEE, pe durata acordului, citalopram sau produse care conțin citalopram (punctele 1.1 și 1.2 din acordul GUK pentru SEE). [H. Lundbeck] s-a angajat să nu introducă acțiuni în justiție împotriva GUK, cu condiția ca aceasta să își respecte obligațiile în temeiul punctului 1.1 din acordul GUK pentru SEE (punctul 1.3 din acordul GUK pentru SEE).

31 Acordul GUK pentru SEE a încetat la 22 octombrie 2003. În total, în temeiul acestui acord, [H. Lundbeck] a transferat către GUK echivalentul sumei de 12 milioane de euro.

B – Acordurile cu Arrow

32 [H. Lundbeck] a semnat două acorduri cu Arrow.

33 Primul dintre acestea, referitor la teritoriul Regatului Unit, a fost încheiat la 24 ianuarie 2002 între [H. Lundbeck], pe de o parte, și Arrow Generics și Resolution Chemicals (denumite în continuare, împreună, «Arrow UK»), pe de altă parte (denumit în continuare «acordul Arrow UK»).

34 Acordul Arrow UK trebuia să dureze inițial până la 31 decembrie 2002 sau, dacă durata era mai mică, până la data la care ar fi existat o decizie judiciară devenită definitivă cu privire la acțiunea pe care [H. Lundbeck] intenționa să o introducă împotriva Arrow UK în fața instanțelor din Regatul Unit în privința unei pretinse contrafaceri săvârșite de aceasta din urmă asupra brevetelor sale (denumită în continuare «acțiunea în contrafacere Arrow») (punctul 4.1 din acordul Arrow UK). Ulterior, acest acord a fost prelungit de două ori prin

semnarea unor addendumuri. Prima prelungire a acoperit perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2003 și 1 martie 2003 (punctul 3.1 din primul addendum la acordul Arrow UK), în timp ce a doua a prevăzut ca acordul să înceteze fie la 31 ianuarie 2004, fie la șapte zile după semnarea deciziei judiciare de soluționare a litigiului Lagap (punctul 4.1 din al doilea addendum la acordul Arrow UK). Întrucât acest litigiu a fost soluționat amiabil la 13 octombrie 2003, acordul Arrow UK a încetat la 20 octombrie 2003. Rezultă că durata globală a acestui acord a cuprins intervalul dintre 24 ianuarie 2002 și 20 octombrie 2003 (denumită în continuare «durata acordului Arrow UK»).

35 În ceea ce privește conținutul acordului Arrow UK, trebuie arătat că:

– primul considerent al preambulului acestui acord (denumit în continuare «preambulul Arrow UK») se referă în special la faptul că [H. Lundbeck] este titularul [brevetului] pentru cristalizare și [a brevetului] pentru distilare în peliculă;

– al patrulea considerent al preambulului Arrow UK precizează că «Arrow [UK] a obținut o licență de la un terț pentru importul în Regatul Unit al citalopramului care nu este fabricat de [H. Lundbeck] sau cu autorizarea [H. Lundbeck] („Citalopramul menționat”, o asemenea definiție incluzând, pentru evitarea oricărei îndoieli, doar Citalopramul destinat marketingului și vânzării în Regatul Unit și excluzându-l pe cel destinat marketingului și vânzării în alte țări)»;

– al șaselea considerent al preambulului Arrow UK menționează că [H. Lundbeck] a supus «Citalopramul menționat» unor teste de laborator care i-au dat motive substanțiale să creadă că acesta contrafăcea în special brevetele amintite la prima liniuță de mai sus;

– al șaptelea considerent al preambulului Arrow UK arată că Arrow UK nu admite că a încălcat aceste brevete, nici [că acestea] sunt valide, însă acceptă că [H. Lundbeck] are asemenea convingeri, pe care Arrow UK nu le poate contrazice prin intermediul unor dovezi care nu pot fi combătute;

– al optulea considerent al preambulului Arrow UK amintește că [H. Lundbeck] a amenințat [că solicită] adoptarea unei somații provizorii și că intenționează să introducă acțiunea în contrafacere Arrow;

– punctul 1.1 din acest acord prevede că «Arrow [UK], în nume propriu și în numele tuturor entităților asociate și legate, se angajează ca pe [durata acordului Arrow UK] și pe teritoriul Regatului Unit să nu fabrice, să nu cedeze, să nu propună să cedeze, să nu utilizeze sau, după a doua dată de livrare, să nu importe sau să nu păstreze în scopul cesiunii ori pentru altă finalitate (1) [„]Citalopramul menționat[”] sau (2) orice alt citalopram care, în opinia [H. Lundbeck], încalcă drepturile sale de proprietate [intelectuală] și, pentru a permite [H. Lundbeck] să stabilească existența sau inexistența unei încălcări, se angajează să îi furnizeze pe [durata acordului Arrow UK] eșantioane suficiente în scopul analizei, cel puțin cu o lună înainte de orice fabricare, import, vânzare sau ofertă de vânzare pe care Arrow [UK] ar amenința să o efectueze în așteptarea unei decizii finale care nu poate fi supusă niciunei căi de atac în cadrul [acțiunii în contrafacere Arrow …]»;

– punctul 1.2 din acest acord evidențiază consimțământ[ul] Arrow UK ca angajamentele pe care și le asumă, prevăzute la punctul 1.1 din acordul Arrow UK, să fie reluate într-o

ordonanță a cărei adoptare [H. Lundbeck] o va solicita instanței competente din Regatul Unit;

– punctul 2.1 din acest acord amintește că [H. Lundbeck] va introduce acțiunea în contrafacere Arrow cât mai repede posibil și, în orice caz, nu mai târziu de 31 martie 2002;

– punctul 2.2 din acest acord stipulează că, având în vedere angajamentele prevăzute la punctul 1.1 din acordul Arrow UK și faptul că Arrow UK nu va solicita «cross-undertaking in damage» (sumă pe care, în conformitate cu dreptul englez, [H. Lundbeck] ar fi trebuit să o consemneze la instanță în cazul în care ar fi solicitat adoptarea unei somații în cadrul acțiunii în contrafacere Arrow), [H. Lundbeck] plătește Arrow UK 5 milioane GBP, în patru rate, această sumă fiind ulterior majorată cu 450 000 GBP în temeiul [punctului 2.1 din primul] addendum la acordul Arrow UK, și cu 1,350 milioane GBP, în temeiul punctelor 2.1 și 3 din al doilea addendum la acest acord;

– punctul 2.3 din acest acord stabilește că, în ipoteza în care o decizie finală în cadrul acțiunii în contrafacere Arrow ar constata că Arrow UK nu a încălcat drepturile de proprietate intelectuală ale [H. Lundbeck], suma prevăzută la punctul 2.2 din acest acord ar constitui despăgubirea completă pe care Arrow [UK] ar putea să o obțină de la [H. Lundbeck] pentru pierderile pe care le-ar fi suferit din cauza obligațiilor rezultate din cuprinsul punctului 1.1 din acordul Arrow UK;

– punctul 3.4 din acord prevede că Arrow UK livrează către [H. Lundbeck] în două etape stocul său de «Citalopram menționat», din care prima etapă, care privește aproximativ 3,975 milioane de comprimate în cutie, trebuie să aibă loc cel târziu la 6 februarie 2002, iar a doua, care privește aproximativ 1,1 milioane de comprimate în vrac, cel târziu la 15 februarie 2002.

36 Pe de altă parte, trebuie să se precizeze că, la 6 februarie 2002, [H. Lundbeck] a obținut ordonanța prevăzută la punctul 1.2 din acordul Arrow UK […]

37 Al doilea acord, referitor la teritoriul Danemarcei, a fost încheiat la 3 iunie 2002 între [H. Lundbeck] și Arrow Group (denumit în continuare «acordul Arrow danez»).

38 Acordul Arrow danez a fost conceput să aibă o durată cuprinsă între data semnării sale, 3 iunie 2002, până la 1 aprilie 2003 sau, dacă era mai mică, până la data la care ar fi existat o decizie judiciară devenită definitivă privind acțiunea în contrafacere Arrow. Întrucât nu a intervenit o asemenea decizie, acest acord a rămas în vigoare între 3 iunie 2002 și 1 aprilie 2003 […]

39 În ceea ce privește conținutul acordului Arrow danez, trebuie arătat că:

– primul, al treilea și al cincilea-al nouălea considerent ale preambulului său corespund în esență cu primul, al patrulea și al șaselea-al optulea considerent ale preambulului Arrow UK, cu precizarea că al nouălea considerent al preambulului Arrow danez se referă la ordonanța [menționată la punctul 1.2 din acordul Arrow UK];

– punctul 1.1 din acest acord prevede că «Arrow [Group] acceptă să anuleze și să înceteze orice import, fabricare, producție, vânzare ori [altă] comercializare a unor produse care

conțin citalopram care, în opinia [H. Lundbeck], încalcă drepturile de proprietate intelectuală ale acesteia pe teritoriul [danez] pe durata [acordului Arrow danez]»;

– punctul 2.1 din acest acord stipulează că, drept compensație pentru angajamentele asumate de Arrow Group, [H. Lundbeck] îi plătește suma de 500 000 de dolari americani (USD);

– punctul 2.2 din acest acord stabilește că, în ipoteza în care o decizie finală în cadrul acțiunii în contrafacere Arrow ar constata că Arrow Group nu a încălcat drepturile de proprietate intelectuală ale [H. Lundbeck], suma prevăzută la punctul 2.1 din acest acord ar constitui despăgubirea completă pe care Arrow Group ar putea să o obțină de la [H. Lundbeck] pentru pierderile pe care le-ar fi suferit din cauza obligațiilor rezultate din cuprinsul punctului 1.1 din acordul Arrow danez;

– punctul 3.1 din acest acord adaugă că [H. Lundbeck] cumpără la prețul de 147 000 USD stocul de citalopram deținut de Arrow Group, având aproximativ 1 milion de comprimate.

C – Acordul cu Alpharma

40 [H. Lundbeck] a semnat un acord cu Alpharma la 22 februarie 2002 (denumit în continuare «acordul Alpharma») pentru o perioadă cuprinsă între această dată și 30 iunie 2003 […]

41 Înainte de încheierea acestui acord, în luna ianuarie 2002, Alpharma cumpărase de la Alfred E. Tiefenbacher GmbH & Co. […] un stoc de comprimate de citalopram generic dezvoltat din IFA citalopram, produse de societatea indiană Cipla cu ajutorul procedeelor sale […] și a comandat și alte stocuri.

42 În privința preambulului acordului Alpharma, trebuie să se arate în special că:

– primul considerent amintește că «[H. Lundbeck] este titulara unor drepturi de proprietate intelectuală care includ în special brevete privind producția […] de IFA pentru „Citalopram” (scris cu „C” majusculă în textul integral al acordului), care includ brevetele menționate în anexa A» la acest acord […];

– al doilea considerent arată că [H. Lundbeck] produce și vinde produse farmaceutice care conțin «Citalopram» în toate statele membre, precum și în Norvegia și în Elveția, aceste țări fiind definite, în ansamblu, drept «Teritoriu»;

– al treilea și al patrulea considerent menționează că Alpharma a produs sau a cumpărat produse farmaceutice care conțin «Citalopram» în «Teritoriu» fără consimțământul [H. Lundbeck];

– al cincilea și al șaselea considerent evidențiază că produsele Alpharma au fost supuse de [H. Lundbeck] unor teste de laborator ale căror rezultate i-au dat acesteia din urmă motive substanțiale să creadă că metodele de producție utilizate pentru realizarea acestor produse încălcau drepturile sale de proprietate intelectuală;

– al șaptelea considerent amintește că, la 31 ianuarie 2002, [H. Lundbeck] a introdus o acțiune la o instanță din Regatul Unit (denumită în continuare «acțiunea în contrafacere împotriva Alpharma») pentru a obține o somație «împotriva vânzărilor […] Alpharma de produse care

conțin Citalopram pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală ale [H. Lundbeck]»;

– al optulea considerent arată că Alpharma recunoaște caracterul corect al constatărilor [H. Lundbeck] și se angajează să nu introducă pe piață «asemenea produse»;

– al nouălea și al zecelea considerent precizează că [H. Lundbeck]:

– «convine să plătească către Alpharma o compensație pentru a putea evita un litigiu privind brevetele», a cărui finalizare nu ar putea fi prevăzută cu certitudine absolută și care ar fi costisitor și cronofag;

– «convine, pentru soluționarea litigiului, să cumpere de la Alpharma întregul [său] stoc de produse care conțin Citalopram și să îi plătească o compensație pentru aceste produse».

43 În ceea ce privește conținutul acordului Alpharma, trebuie să se arate în special că:

– punctul 1.1 stipulează că Alpharma și filialele sale «anulează, încetează și se abțin de la orice import, […] producție […] sau vânzare de produse farmaceutice care conțin Citalopram în Teritoriu […] în [perioada relevantă]» și că [H. Lundbeck] retrage acțiunea în contrafacere împotriva Alpharma;

– același punct precizează că [el] nu se aplică escitalopramului;

– punctul 1.2 prevede că, «[î]n cazul oricărei încălcări a obligației prevăzute la [punctul 1.1] sau la solicitarea adresată de [H. Lundbeck], Alpharma […] se va supune voluntar unei somații provizorii din partea oricărei instanțe competente din orice țară de pe Teritoriu» și că [H. Lundbeck] va putea să obțină o asemenea somație fără depunerea unei garanții;

– punctul 1.3 precizează că, drept compensație pentru obligațiile prevăzute în acest acord și în vederea evitării cheltuielilor și a duratei litigiului, [H. Lundbeck] plătește către Alpharma suma de 12 milioane USD, din care 11 milioane pentru produsele Alpharma care conțin «Citalopram», în trei rate de 4 milioane fiecare, care trebuie plătite până la 31 martie 2002, până la 31 decembrie 2002 și, respectiv, până la 30 iunie 2003;

– punctul 2.2 prevede că, cel târziu la 31 martie 2002, Alpharma livrează către [H. Lundbeck] întregul stoc de produse care conțin «Citalopram» de care ar dispune la acea dată, și anume 9,4 milioane de comprimate aflate deja în posesia sa la momentul încheierii acordului Alpharma și 16 milioane de comprimate pe care le comandase.

44 Anexa A [la acordul Alpharma] conține o listă cu 28 de cereri de acordare a unor drepturi de proprietate intelectuală introduse de [H. Lundbeck] înainte de semnarea [acestui acord], din care nouă expiraseră deja la data respectivă. Aceste drepturi de proprietate intelectuală priveau procedeele pentru producția de IFA pentru citalopram avute în vedere de [brevetul] pentru cristalizare și [de brevetul] pentru distilare în peliculă.

45 Pe de altă parte, trebuie să se precizeze că, la 2 mai 2002, o instanță din Regatul Unit a emis o ordonanță prin consimțământ prevăzând că procedura din acțiunea în contrafacere împotriva Alpharma fusese suspendată din cauza încheierii acordului dintre [H. Lundbeck] și în special Alpharma, potrivit căruia aceasta din urmă și filialele sale «anul[au], opre[au] și se abțin[eau] de la orice import, […] producție […] sau vânzare în [statele membre], în Norvegia și în Elveția („Teritoriile Relevante”) de produse farmaceutice care conțin citalopram fabricat prin utilizarea procedeelor revendicate în [brevetul pentru cristalizare și în brevetul pentru distilare în peliculă acordate de autoritățile din Regatul Unit] sau în orice alt brevet echivalent obținut sau solicitat în Teritoriile Relevante până la 30 iunie 2002» […]

D – Acordul cu Ranbaxy

46 [H. Lundbeck] a semnat un acord cu Ranbaxy Laboratories la 16 iunie 2002 (denumit în continuare «acordul Ranbaxy») pentru o durată de 360 de zile. În temeiul unui addendum semnat la 19 februarie 2003 (denumit în continuare «addendumul Ranbaxy»), acest acord a fost prelungit până la 31 decembrie 2003. Durata globală a acestuia este, așadar, cuprinsă între 16 iunie 2002 și 31 decembrie 2003 […]

47 Potrivit preambulului acordului Ranbaxy (denumit în continuare «preambulul Ranbaxy»):

– Ranbaxy Laboratories a solicitat în India două brevete pentru procedee de fabricație referitoare la citalopram și a produs medicamente care conțin citalopram cu intenția de a le introduce pe piață, în special în SEE (al doilea și al treilea considerent ale preambulului Ranbaxy, precum și anexa A la acordul Ranbaxy);

– [H. Lundbeck] a supus acest citalopram unor teste de laborator și a concluzionat pe baza lor că procedeele utilizate încălcau brevetul privind amida și brevetul privind iodul [menționate la punctul 19 din hotărârea atacată], [acest] din urmă [brevet] nefiind încă acordat (a se vedea punctul 19 [din hotărârea atacată]), în timp ce Ranbaxy Laboratories contestă existența unor asemenea încălcări (al cincilea-al optulea considerent ale preambulului Ranbaxy);

– [H. Lundbeck] și Ranbaxy Laboratories au ajuns la un acord pentru a evita un litigiu privind brevetele, care ar fi costisitor și cronofag și a cărui finalizare nu ar putea fi prevăzută cu certitudine absolută (al nouălea considerent al preambulului).

48 Potrivit acordului Ranbaxy, în special:

– «[s]ub rezerva condițiilor și a plăților din partea [H. Lundbeck] prevăzute în acest acord, Ranbaxy Laboratories nu revendică niciun drept asupra [c]ererii de [b]revet [care este prevăzută în preambulul acestuia] sau asupra oricărei metode de producție utilizate de Ranbaxy Laboratories și anulează, încetează și renunță la fabricarea sau la vânzarea produselor farmaceutice bazate pe acestea [îndeosebi în SEE] pe durata acestui acord» (punctul 1.1 din acordul Ranbaxy și punctul 1.0 din addendumul Ranbaxy);

– «în cazul încălcării obligațiilor prevăzute la punctul 1.1 sau la cererea [H. Lundbeck»], Ranbaxy Laboratories și Ranbaxy (UK) acceptă să se supună somațiilor provizorii emise de instanțele naționale competente fără ca [H. Lundbeck] să depună vreo garanție sau să efectueze un angajament diferit de cele ce decurg din acest acord (punctul 1.2 din acordul Ranbaxy);

– având în vedere acordul intervenit între părți, [H. Lundbeck] plătește către Ranbaxy Laboratories o sumă de 9,5 milioane USD, în rate eșalonate în perioada relevantă (punctul 1.3 din acordul Ranbaxy și punctul 2.0 din addendumul Ranbaxy);

– [H. Lundbeck] vinde către Ranbaxy Laboratories sau Ranbaxy (UK) comprimate de citalopram cu o reducere de 40 % din prețul ex-works, pentru ca acestea să le vândă pe piața Regatului Unit (punctul 1.3 și anexa B la acordul Ranbaxy);

– [H. Lundbeck] și Ranbaxy Laboratories se angajează să nu introducă acțiuni în justiție una împotriva celeilalte care ar fi întemeiate pe oricare dintre brevetele menționate mai sus în acord (punctul 1.4 din acordul Ranbaxy).

IV – Demersurile efectuate de Comisie în sectorul farmaceutic și procedura administrativă

49 În luna octombrie 2003, Comisia a fost informată de Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen ([KFST,] autoritatea daneză de concurență și pentru protecția consumatorilor […]) despre existența acordurilor în [litigiu].

50 Întrucât cea mai mare parte a acestor acorduri priveau întreg SEE sau, în orice caz, alte state membre decât Regatul Danemarcei, s-a convenit examinarea de către Comisie a compatibilității acestora cu dreptul concurenței, iar KFST să nu mai continue analiza acestei chestiuni.

51 Între [anul] 2003 și [anul] 2006, Comisia a efectuat inspecții, în sensul articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul [nr. 1/2003], la [H. Lundbeck] și la alte societăți cu activitate în sectorul farmaceutic. Comisia a adresat de asemenea către [H. Lundbeck] și altei societăți [solicitări] de informații, în sensul articolului 18 alineatul (2) din regulamentul menționat.

52 La 15 ianuarie 2008, Comisia a adoptat decizia de inițiere a unei investigații privind sectorul farmaceutic, în conformitate cu articolul 17 din Regulamentul nr. 1/2003 (cazul COMP/D2/39514). Articolul unic din această decizie a precizat că investigația care urma să se desfășoare privea introducerea pe piață a unor medicamente inovatoare și generice de uz uman.

53 La 8 iulie 2009, Comisia a adoptat o comunicare având ca obiect sinteza raportului său de investigație privind sectorul farmaceutic. Această comunicare a cuprins, într-o anexă tehnică, versiunea integrală a raportului de investigație, sub forma unui document de lucru al Comisiei, disponibil doar în limba engleză.

54 La 7 ianuarie 2010, Comisia a inițiat procedura oficială privind [H. Lundbeck].

55 În anul 2010 și în primul semestru al anului 2011, Comisia a adresat către [H. Lundbeck] și celelalte societăți care erau părți la acordurile în litigiu solicitări de informații.

56 La 24 iulie 2012, Comisia a inițiat procedura privind celelalte societăți care erau părți la acordurile în litigiu și le-a transmis [acestora și H. Lundbeck] o comunicare privind obiecțiunile […]

[…]

60 La 19 iunie 2013, Comisia a adoptat [d]ecizia [în litigiu].

V – Decizia [în litigiu]

61 În decizia [în litigiu], Comisia a considerat că acordurile în litigiu constituiau restrângeri ale concurenței prin obiect, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE și al articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind [Spațiul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4)] [articolul 1 alineatul (1) din decizia [în litigiu]].

62 S-a considerat că cele două acorduri încheiate între Merck (GUK) și [H. Lundbeck] constituie o încălcare unică și continuă între 24 ianuarie 2002 și 1 noiembrie 2003.

63 În această privință, astfel cum rezultă din rezumatul expus în considerentele (824) și (874) ale deciziei [în litigiu], Comisia s-a întemeiat mai ales pe următoarele elemente:

– la momentul încheierii acordurilor, [H. Lundbeck] și Merck (GUK) erau concurenți cel puțin potențiali în Regatul Unit și în SEE și concurenți efectivi în Regatul Unit înainte de [a doua prelungire] a acordului UK;

– în temeiul [acestor acorduri], [H. Lundbeck] a efectuat un transfer de valoare important în beneficiul Merck (GUK);

– acest transfer de valoare avea legătură cu acceptarea de către Merck (GUK) a unor limitări la intrarea pe piață, conținute în acordurile respective, în special cu angajamentul acesteia de a nu vinde [IFA citalopram produs de Natco Pharma] sau orice alt citalopram generic în Regatul Unit și în SEE pe durata relevantă a acestor acorduri;

– acest transfer de valoare corespundea aproximativ beneficiilor pe care Merck (GUK) spera să le realizeze dacă intra cu succes pe piață;

– [H. Lundbeck] nu ar fi putut să obțină asemenea limitări invocând brevetele pe care le deținea pentru procedeele de fabricație, întrucât obligațiile impuse Merck (GUK) în temeiul acestor acorduri depășeau drepturile conferite titularilor de brevete pentru procedee de fabricație;

– aceste acorduri nu prevedeau niciun angajament din partea [H. Lundbeck] de a se abține să introducă acțiuni în contrafacere împotriva Merck (GUK) în ipoteza în care aceasta din urmă ar fi intrat pe piață cu citalopramul generic după expirarea acestor acorduri.

64 S-a considerat că cele două acorduri încheiate între Arrow și [H. Lundbeck] constituie o încălcare unică și continuă între 24 ianuarie 2002 și 20 octombrie 2003.

65 Astfel cum rezultă din rezumatele cuprinse în considerentele (962) și (1013) ale deciziei [în litigiu], referitoare la acordul Arrow UK și, respectiv, la acordul Arrow danez, Comisia s-a întemeiat în special pe următoarele elemente:

– la momentul încheierii acestor acorduri, [H. Lundbeck] și Arrow erau concurenți cel puțin potențiali în Regatul Unit și în Danemarca;

– în temeiul acestor acorduri, [H. Lundbeck] a efectuat un transfer de valoare important în beneficiul Arrow;

– acest transfer de valoare avea legătură cu acceptarea de către Arrow a unor limitări la intrarea pe piața citalopramului în Regatul Unit și în Danemarca, conținute în acordurile respective, în special cu angajamentul Arrow de a nu vinde, pe durata fiecăruia dintre aceste acorduri, citalopramul generic pe care [H. Lundbeck] îl considera că determina o contrafacere a brevetelor sale;

– acest transfer de valoare corespundea aproximativ beneficiilor pe care Arrow ar fi putut să le obțină dacă ar fi intrat cu succes pe piață;

– [H. Lundbeck] nu ar fi putut să obțină asemenea limitări ca urmare a aplicării noilor sale brevete, întrucât obligațiile impuse Arrow în temeiul acestor acorduri depășeau drepturile conferite titularului de brevete pentru procedee de fabricație;

– aceste acorduri nu prevedeau niciun angajament din partea [H. Lundbeck] de a se abține să introducă acțiuni în contrafacere împotriva Arrow în ipoteza în care aceasta din urmă, după expirarea acordurilor respective, ar fi intrat pe piața Regatului Unit sau pe piața Danemarcei cu citalopramul generic.

66 În ceea ce privește acordul Alpharma, astfel cum rezultă din rezumatul cuprins în considerentul (1087) al deciziei [în litigiu], Comisia s-a întemeiat în special pe următoarele elemente:

– la momentul încheierii acestui acord, [H. Lundbeck] și Alpharma erau concurenți cel puțin potențiali în mai multe țări ale SEE;

– în temeiul acestui acord, [H. Lundbeck] a efectuat un transfer de valoare important în beneficiul Alpharma;

– acest transfer de valoare avea legătură cu acceptarea de către Alpharma a unor limitări la intrarea pe piață, conținute în acordul respectiv, în special cu angajamentul Alpharma de a nu vinde citalopram generic în SEE în perioada relevantă;

– acest transfer de valoare corespundea aproximativ beneficiilor pe care Alpharma ar fi putut să le obțină dacă ar fi intrat cu succes pe piață;

– [H. Lundbeck] nu ar fi putut să obțină asemenea limitări ca urmare a aplicării [brevetului] pentru cristalizare și [a brevetului] pentru distilare în peliculă, întrucât obligațiile impuse Alpharma în temeiul acestui acord depășeau drepturile conferite titularului de brevete pentru procedee de fabricație;

– acordul nu prevedea niciun angajament din partea [H. Lundbeck] de a se abține să introducă acțiuni în contrafacere împotriva Alpharma în ipoteza în care aceasta din urmă, după expirarea acestui acord, ar fi intrat pe piață cu citalopramul generic.

67 În ceea ce privește acordul Ranbaxy, astfel cum rezultă din rezumatul cuprins în considerentul (1174) al deciziei [în litigiu], Comisia s-a întemeiat în special pe următoarele elemente:

– la momentul încheierii acestui acord, [H. Lundbeck] și Ranbaxy erau concurenți cel puțin potențiali în cadrul SEE;

– în temeiul acestui acord, [H. Lundbeck] a efectuat un transfer de valoare important în beneficiul Ranbaxy;

– acest transfer de valoare avea legătură cu acceptarea de către Ranbaxy a unor limitări la intrarea pe piață, conținute în acordul respectiv, în special cu angajamentul Ranbaxy de a nu produce și de a nu vinde citalopramul produs de aceasta în SEE în perioada relevantă nici prin intermediul propriilor filiale, nici prin intermediul unor terți;

– acest transfer de valoare depășea în mod considerabil beneficiile pe care Ranbaxy ar fi putut să le obțină prin vânzarea citalopramului generic pe care [l-ar] fi produs până la acel moment;

– [H. Lundbeck] nu ar fi putut să obțină asemenea limitări invocând brevetele pe care le deținea pentru procedeele de fabricație, întrucât obligațiile impuse Ranbaxy în temeiul acestui acord depășeau drepturile conferite titularilor de brevete pentru procedee de fabricație;

– acordul nu prevedea niciun angajament din partea [H. Lundbeck] de a se abține să introducă acțiuni în contrafacere împotriva Ranbaxy în ipoteza în care aceasta din urmă, după expirarea acordului [menționat], ar fi intrat pe piață cu citalopramul generic pe care îl producea.

68 Comisia a aplicat de asemenea amenzi tuturor părților la acordurile în litigiu. În acest scop, a utilizat [Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor]. În privința [H. Lundbeck], Comisia a urmat metodologia generală descrisă în [Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor], întemeiată pe valoarea vânzărilor produsului relevant realizate de fiecare participant la o înțelegere [considerentele (1316)-(1358) ale deciziei [în litigiu]]. În schimb, în privința celorlalte părți la acordurile în litigiu, și anume [producătorii de medicamente] generice, Comisia a recurs la posibilitatea, prevăzută la punctul 37 din orientările menționate, să nu aplice această metodologie, având în vedere particularitățile cauzei în privința părților respective [considerentul (1359) al deciziei [în litigiu]].

69 Astfel, în ceea ce privește părțile la acordurile în litigiu, altele decât [H. Lundbeck], Comisia a considerat că, pentru a stabili cuantumul de bază al amenzii și pentru a-i asigura un efect suficient de disuasiv, trebuia să se țină seama de valoarea sumelor pe care [H. Lundbeck] le transferase acestora în temeiul acordurilor respective, fără a institui o diferențiere între încălcări potrivit naturii sau sferei lor geografice ori în funcție de cotele de piață ale întreprinderilor în cauză, factori care au fost abordați în decizia [în litigiu] doar din motive de exhaustivitate [considerentul (1361) al deciziei [în litigiu]].

70 În schimb, în privința [H. Lundbeck], Comisia a aplicat metoda generală descrisă în [Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor], întemeindu-se pe valoarea vânzărilor pe piața relevantă. Dat fiind că vânzările de citalopram realizate de [H. Lundbeck] se diminuaseră considerabil pe durata acordurilor în litigiu și că acestea nu acopereau un an contabil complet, Comisia a calculat o valoare medie anuală a vânzărilor. În acest scop,

Comisia a calculat mai întâi valoarea medie lunară a vânzărilor de citalopram realizate de [H. Lundbeck] pe durata fiecărui acord în litigiu, ulterior a înmulțit această valoare cu 12 [considerentul (1326) și nota de subsol 2215 din decizia [în litigiu]].

71 Pe de altă parte, Comisia a aplicat în sarcina [H. Lundbeck] patru amenzi separate, dat fiind că s-a considerat că cele șase acorduri în litigiu au condus la patru încălcări distincte, întrucât cele două acorduri dintre [H. Lundbeck] și Merck (GUK) au condus la o încălcare unică și continuă, ca și cele două acorduri dintre [H. Lundbeck] și Arrow. Cu toate acestea, pentru a nu ajunge la o amendă disproporționată, având în vedere împrejurările cauzei, Comisia a aplicat un factor de corecție descrescător, întemeiat pe o metodă ce reflectă suprapunerile geografice și temporale dintre diferitele încălcări [considerentul (1329) al deciziei [în litigiu]]. Această metodă a condus la o reducere de 15 % pentru fiecare încălcare în care au fost constatate suprapuneri (nota de subsol 2218 din decizia [în litigiu]).

72 Având în vedere gravitatea încălcărilor constatate, pe care Comisia le-a calificat ca fiind «grave», deoarece [acordurile în litigiu] presupuneau o excludere de pe piață, cota de piață ridicată deținută de [H. Lundbeck] în cazul produselor vizate de aceste încălcări, sfera geografică foarte largă a acordurilor în litigiu și faptul că fuseseră puse în aplicare toate aceste acorduri, Comisia a considerat că proporția valorii vânzărilor care urma să fie aplicată trebuia să fie stabilită la 11 % în cazul încălcărilor a căror sferă geografică era întregul SEE și la 10 % în cazul celorlalte [considerentele (1331) și (1332) ale deciziei [în litigiu]].

73 Comisia a aplicat acestui cuantum un coeficient multiplicator pentru a ține seama de durata încălcărilor [considerentele (1334)-(1337) ale deciziei [în litigiu]] și un cuantum suplimentar de 10 % pentru prima încălcare săvârșită, și anume cea privind acordurile încheiate cu Arrow, în temeiul punctului 25 din [Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor], pentru a se asigura că amenzile aplicate [H. Lundbeck și Lundbeck Ltd] aveau un efect suficient de disuasiv [considerentul (1340) al deciziei [în litigiu]].

74 Având în vedere întreaga durată a investigației, Comisia a acordat totuși o reducere de 10 % din cuantumul amenzilor aplicate tuturor destinatarilor deciziei [în litigiu] [considerentele (1349) și (1380) ale deciziei [în litigiu]].

75 Pe baza acestor considerații și ținând seama de faptul că acordul GUK pentru Regatul Unit fusese semnat de Lundbeck Ltd, Comisia a aplicat în sarcina [H. Lundbeck] o amendă totală în cuantum de 93 766 000 de euro, din care 5 306 000 de euro în solidar cu Lundbeck Ltd, care se compune după cum urmează [considerentele (1238) și (1358) și articolul 2 din decizia [în litigiu]]:

– 19 893 000 [de euro] pentru acordurile încheiate cu Merck (GUK), din care 5 306 000 de euro în solidar cu Lundbeck Ltd;

– 12 951 000 de euro pentru acordurile încheiate cu Arrow;

– 31 968 000 de euro pentru acordul încheiat cu Alpharma;

– 28 954 000 de euro pentru acordul încheiat cu Ranbaxy.”

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

7 Prin înscrisul depus la grefa Tribunalului la 30 august 2013, H. Lundbeck și Lundbeck Ltd (denumite în continuare, împreună, „Lundbeck”) au introdus o acțiune având ca obiect anularea parțială a deciziei în litigiu și reducerea amenzilor care le-au fost aplicate de Comisie.

8 În susținerea acțiunii, Lundbeck a invocat zece motive, în cadrul prezentului recurs fiind contestată doar respingerea motivelor primul-al șaselea, a celui de al nouălea și a celui de al zecelea motiv ale acțiunii. Prin intermediul primului motiv, Lundbeck a contestat afirmația din decizia în litigiu potrivit căreia producătorii de medicamente generice și Lundbeck erau cel puțin concurenți potențiali la momentul încheierii acordurilor în litigiu. Motivele al doilea-al șaselea au fost întemeiate în esență pe o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE din cauza calificării de către Comisie a acordurilor în litigiu drept „restrângere a concurenței prin obiect”. Prin intermediul motivelor al nouălea și al zecelea, Lundbeck a contestat, cu titlu subsidiar, aplicarea de amenzi în privința sa și, cu titlu eminamente subsidiar, calculul cuantumului acestor amenzi.

9 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins această acțiune în totalitate.

Procedura în fața Curții

10 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 18 noiembrie 2016, Lundbeck a introdus prezentul recurs.

11 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 24 noiembrie 2016, Lundbeck a solicitat Curții să aplice, în privința European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EPFIA), intervenientă în primă instanță, un regim de confidențialitate versiunii confidențiale a deciziei în litigiu, identic cu cel aplicat de Tribunal aceleiași decizii în cauza T-472/13 (Lundbeck/Comisia). Prin Ordonanța din 13 decembrie 2016, Lundbeck/Comisia (C-591/16 P, nepublicată, EU:C:2016:967), președintele Curții a admis această cerere. Astfel, EFPIA i-a fost comunicată doar o versiune neconfidențială a deciziei în litigiu.

12 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 10 martie 2017, Regatul Unit a formulat o cerere de intervenție în prezenta cauză în susținerea concluziilor Comisiei. Prin Ordonanța din 5 iulie 2017, Lundbeck/Comisia (C-591/16 P, nepublicată, EU:C:2017:532), președintele Curții a admis această cerere. Totuși, la solicitarea Lundbeck, președintele Curții a aplicat, în privința acestui stat membru, un regim de confidențialitate versiunii confidențiale a deciziei în litigiu, fiindu-i comunicată doar o versiune neconfidențială a acesteia.

13 În urma cererii depuse de Lundbeck la 17 martie 2017, președintele Curții a autorizat-o să depună replica.

14 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 16 mai 2017, Comisia a solicitat prelungirea termenului pentru depunerea memoriului său în duplică. Prin Decizia din 17 mai 2017, președintele Curții a admis această cerere.

15 Prin înscrisul depus la grefa Curții la 24 iulie 2017, Regatul Unit a solicitat prelungirea termenului pentru depunerea memoriului său în intervenție. Prin decizia președintelui Curții din 26 iulie 2017 a fost admisă această cerere.

16 Prin înscrisurile depuse la grefa Curții la 28 iulie 2017, Regatul Unit a formulat o cerere de intervenție în susținerea concluziilor Comisiei și în cauzele C-586/16 P [Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia], C-588/16 P [Generics (UK)/Comisia], C-601/16 P (Arrow Group și Arrow Generics/Comisia), C-611/16 P (Xellia Pharmaceuticals și Alpharma/Comisia) și C-614/16 P (Merck/Comisia), menționate la punctul 5 din prezenta hotărâre. Prin Ordonanțele din 25 octombrie 2017, Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia (C-586/16 P, nepublicată, EU:C:2017:831), Generics (UK)/Comisia (C-588/16 P, nepublicată, EU:C:2017:829), Arrow Group și Arrow Generics/Comisia (C-601/16 P, nepublicată, EU:C:2017:826), Xellia Pharmaceuticals și Alpharma/Comisia (C-611/16 P, nepublicată, EU:C:2017:825) și Merck/Comisia (C-614/16 P, nepublicată, EU:C:2017:828), președintele Curții a admis aceste cereri. Cu toate acestea, ținând seama în special de Ordonanța președintelui Curții din 5 iulie 2017, Lundbeck/Comisia (C-591/16 P, nepublicată, EU:C:2017:532), acesta a aplicat în privința statului membru respectiv, în toate cauzele menționate, un regim de confidențialitate în special versiunii confidențiale a deciziei în litigiu, Regatului Unit fiindu-i comunicată doar o versiune neconfidențială a acesteia.

17 În urma depunerii memoriilor în duplică ale EFPIA și ale Comisiei, precum și în urma depunerii de către Lundbeck, EFPIA și Comisie a memoriului lor în răspuns la memoriul în intervenție depus de Regatul Unit, faza scrisă a procedurii în prezenta cauză a fost închisă la 13 noiembrie 2017.

18 La 27 noiembrie 2018, Curtea a decis ca prezenta cauză să fie atribuită Camerei a patra, care trebuia să se pronunțe în urma unei ședințe de audiere a pledoariilor comune în prezenta cauză și în cauzele C-586/16 P [Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia], C-588/16 P [Generics (UK)/Comisia], C-601/16 P (Arrow Group și Arrow Generics/Comisia), C-611/16 P (Xellia Pharmaceuticals și Alpharma/Comisia) și C-614/16 P (Merck/Comisia), precum și după prezentarea unor concluzii.

19 În temeiul articolului 61 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, la 29 noiembrie 2018, Curtea a transmis părților la procedura din prezenta cauză o serie de întrebări scrise în vederea prezentării unor răspunsuri orale în ședință, precum și un plan provizoriu al ședinței de audiere a pledoariilor care detalia în amănunt desfășurarea acesteia. În urma observațiilor părților din procedură, la 22 ianuarie 2019, le-a fost transmis un plan definitiv al ședinței de audiere a pledoariilor.

20 Ședința de audiere a pledoariilor comună în prezenta cauză și în cauzele menționate la punctul 18 din prezenta hotărâre a avut loc la 24 ianuarie 2019.

21 La 6 februarie 2020, în temeiul articolului 62 din Regulamentul de procedură, doamna avocată generală a adresat părților din procedura în prezenta cauză o întrebare în vederea formulării unui răspuns scris (denumită în continuare „întrebarea din 6 februarie 2020 în vederea formulării unui răspuns scris”), prin care le invita să își exprime poziția cu privire la influența eventuală a Hotărârii din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52) asupra motivelor invocate în prezenta cauză referitoare la existența unei concurențe potențiale între Lundbeck și producătorii de medicamente generice, precum și la calificarea acordurilor încheiate între Lundbeck și aceștia din urmă drept „restrângeri prin obiect”. Răspunsurile la această întrebare au fost primite la Curte la 6 martie 2020.

Concluziile părților în fața Curții

22 Prin recursul formulat, Lundbeck solicită Curții:

– anularea, în tot sau în parte, a hotărârii atacate;

– anularea deciziei în litigiu în măsura în care o privește sau, cu titlu subsidiar, anularea amenzilor care i-au fost aplicate în temeiul acestei decizii sau, cu titlu încă mai subsidiar, reducerea substanțială a cuantumului amenzilor respective;

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată și a altor cheltuieli efectuate de Lundbeck în cadrul prezentului recurs și al procedurii în fața Tribunalului;

– în măsura în care este necesar, trimiterea cauzei Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe în conformitate cu hotărârea Curții și

– adoptarea oricărei alte măsuri pe care Curtea o consideră adecvată.

23 Comisia solicită Curții:

– respingerea recursului în totalitate;

– obligarea Lundbeck la plata cheltuielilor de judecată.

24 EFPIA solicită Curții:

– admiterea, în tot sau în parte, a recursului;

– în măsura în care este necesar, trimiterea cauzei Tribunalului pentru ca acesta să se pronunțe în conformitate cu hotărârea Curții și

– obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată pe care le-a efectuat în cadrul prezentului recurs și al procedurii în fața Tribunalului.

25 Regatul Unit solicită Curții respingerea recursului în totalitate.

Cu privire la recurs

26 În susținerea recursului formulat, Lundbeck invocă șase motive.

27 Prin intermediul primului motiv, Lundbeck critică Tribunalul că a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a aprobat concluzia la care a ajuns Comisia în sensul calificării acordurilor în litigiu drept „restrângere a concurenței prin obiect”, chiar dacă acestea intră în domeniul de aplicare al noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație.

28 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Lundbeck reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a aplicat criteriul juridic adecvat pentru a stabili dacă cinci dintre cele șase acorduri în litigiu – și anume acordul GUK pentru SEE, acordul Arrow UK, acordul Arrow

danez, acordul Alpharma și acordul Ranbaxy – cuprindeau restrângeri care ies din domeniul de aplicare al noilor sale brevete pentru procedee de fabricație, având în vedere lipsa dovezii unui concurs de voințe între cocontractanții din aceste acorduri.

29 Prin intermediul celui de al treilea motiv, Lundbeck susține că, deși Tribunalul avea temei în drept să considere că cel puțin cinci dintre cele șase acorduri în litigiu ieșeau din domeniul de aplicare al noilor sale brevete pentru procedee de fabricație, acesta a concluzionat totuși în mod eronat că acordurile respective restrângeau concurența prin obiect.

30 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, Lundbeck consideră că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, o eroare vădită de apreciere a elementelor de probă și s-a contrazis prin faptul că a confirmat constatarea Comisiei potrivit căreia Lundbeck și producătorii de medicamente generice erau concurenți reali sau potențiali în perioada încheierii acordurilor în litigiu, independent de aspectul dacă produsele producătorilor de medicamente generice contrafăceau noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație.

31 Prin intermediul celui de al cincilea motiv, Lundbeck critică Tribunalul pentru că a confirmat în mod eronat amenzile pe care i le-a aplicat Comisia.

32 Prin intermediul celui de al șaselea motiv, Lundbeck arată, cu titlu subsidiar, că confirmarea de către Tribunal a modului de calcul al amenzilor care i-au fost aplicate de Comisie este eronată în drept și este insuficient motivată.

33 Trebuie să se analizeze, mai întâi, al patrulea motiv, în continuare, împreună, motivele primul-al treilea și, în sfârșit, succesiv, al cincilea și al șaselea motiv.

Cu privire la al patrulea motiv

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

34 Prin intermediul primului motiv al acțiunii sale în anulare, Lundbeck a arătat că Comisia săvârșise mai multe erori de drept și de apreciere prin faptul că a considerat că producătorii de medicamente generice care au încheiat acordurile în litigiu erau cel puțin concurenți potențiali ai Lundbeck la momentul încheierii acestor acorduri.

35 Acest motiv era împărțit în nouă aspecte, pe care Tribunalul le-a respins în totalitate ca fiind nefondate.

36 Într-o primă etapă, în ceea ce privește aspectele primul-al cincilea ale primului motiv, Tribunalul, la punctele 117-133, precum și la punctele 157-167 din hotărârea atacată, a refuzat să admită argumentația Lundbeck potrivit căreia, pe de o parte, lansarea unor medicamente generice care încalcă drepturile de proprietate intelectuală ale unor terți nu constituie expresia unei concurențe potențiale în temeiul articolului 101 TFUE și, respectiv, pe de altă parte, contestarea unui brevet valid nu constituie o posibilitate reală și concretă de a intra pe piață.

37 Tribunalul a arătat că era demonstrată constatarea unei concurențe potențiale între Lundbeck și producătorii de medicamente generice, din moment ce aceștia din urmă dispuneau de posibilități reale și concrete, precum și de capacitatea de a intra pe piață, ținând seama de diversele elemente luate în considerare de Comisie și de decizia Lundbeck de a plăti sume importante acestor producători pentru a-i menține în afara pieței pe durata acordurilor în litigiu.

38 În această privință, Tribunalul a apreciat, printre altele la punctele 124 și, respectiv, 195 din hotărârea atacată, că Comisia nu a săvârșit o eroare atunci când a apreciat că noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație nu constituiau în mod necesar bariere insurmontabile pentru producătorii de medicamente generice și că fiecare dintre acești producători dispunea sau ar fi putut să dispună într-un termen suficient de scurt de o versiune generică a citalopramului întemeiată pe procedee de fabricație în privința cărora nu se demonstrase că încălcau vreun brevet al Lundbeck la momentul încheierii acordurilor în litigiu. Tribunalul a considerat de asemenea, la punctul 171 din această hotărâre, că concurența potențială include printre altele activitățile producătorilor de medicamente generice care urmăreau să obțină autorizațiile de introducere pe piață (AIP) necesare pentru a pregăti intrarea lor pe piață.

39 În cadrul aprecierii elementelor de probă, Tribunalul a ținut seama în special, la punctele 126 și 254 din hotărârea atacată, de faptul că Lundbeck era conștientă de faptul că brevetul pentru cristalizare se dovedea în esență deficient și putea fi invalidat, excluzând în același timp, la punctele 142 și 147 din această hotărâre, că o constatare a existenței unui raport de concurență potențială între producătorii de medicamente generice și Lundbeck se întemeia substanțial pe evaluări subiective.

40 Tribunalul a acceptat de asemenea, la punctele 134-148 din hotărârea menționată, să țină seama de probe ulterioare acordurilor în litigiu și a ținut seama, la punctul 254 din aceeași hotărâre, de probe care demonstrează că anumiți producători de medicamente generice și Lundbeck însăși aveau îndoieli cu privire la validitatea brevetului pentru cristalizare la momentul încheierii acordurilor menționate. În schimb, la punctul 145 din hotărârea atacată, Tribunalul a refuzat să considere ca fiind determinant, pentru a evalua existența unei concurențe potențiale între Lundbeck și producătorii de medicamente generice la momentul încheierii acordurilor menționate, faptul, printre altele, că OEB a confirmat acest brevet în toate aspectele sale relevante în anul 2009.

41 Într-o a doua etapă, în cadrul răspunsului său la aspectele al șaselea-al nouălea ale primului motiv al acțiunii în anulare, Tribunalul a analizat, în privința fiecăruia dintre acordurile în litigiu, dacă elementele de probă prezentate de Comisie permiteau efectiv să se demonstreze existența unui raport de concurență potențială între fiecare dintre producătorii de medicamente generice și Lundbeck, constatând în special la punctul 181 din hotărârea atacată că concluzia la care ajunsese Comisia era întemeiată pe un ansamblu de factori care țineau seama de situația specifică a fiecăruia dintre acești producători la momentul încheierii acordurilor în litigiu, precum și de particularitățile sectorului farmaceutic.

Argumentația părților

42 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, compus din șapte aspecte, Lundbeck susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept, precum și o eroare vădită de apreciere a elementelor de probă și s-a contrazis prin faptul că a confirmat constatarea Comisiei potrivit căreia Lundbeck și producătorii de medicamente generice erau concurenți cel puțin potențiali.

43 Prin intermediul primului aspect al acestui motiv, Lundbeck susține că Tribunalul, prin faptul că s-a limitat să verifice dacă producătorii de medicamente generice ar fi putut să intre fizic pe piață, a săvârșit o eroare de drept prin nerespectarea existenței unor bariere legale, și anume noile brevete pe care le deține pentru procedee de fabricație, care împiedică intrarea legală a acestor producători pe piață, situație care ar fi confirmată la punctul 29 din Orientările din 2014 privind acordurile de transfer de tehnologie. Or, în opinia Lundbeck, susținută de EFPIA, atunci când există drepturi exclusive precum brevetele, constatarea existenței unei concurențe potențiale pe o piață impune Comisiei să verifice dacă, în lipsa acordului pe care îl examinează, o întreprindere ar fi avut posibilități reale și concrete de a intra în mod legal pe piața respectivă și de a se afla în concurență pe acea piață cu întreprinderile stabilite. Prin urmare, Tribunalul nu putea, fără a efectua o repartizare eronată a sarcinii probei și, prin urmare, fără a săvârși o eroare de drept, să aprecieze la punctul 195 din hotărârea atacată că Comisia nu avea obligația să demonstreze că procedeele de fabricație ale producătorilor de medicamente generice nu contrafăceau noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație. De asemenea, Tribunalul nu putea, fără a aduce atingere prezumției de validitate aferente acestor noi brevete și, prin urmare, fără a săvârși o eroare de drept, să considere, la punctele 115-132 și 149-167 din hotărârea atacată, că, deși producătorii de medicamente generice nu dispuneau decât de citalopramul protejat de noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, ei erau totuși concurenții săi potențiali din cauza posibilității lor de a contesta aceste brevete.

44 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al patrulea motiv, Lundbeck susține că constatarea Tribunalului cuprinsă la punctul 145 din hotărârea atacată, potrivit căreia chiar ea avea îndoieli cu privire la validitatea brevetului pentru cristalizare, se întemeiază pe o „eroare vădită de apreciere a elementelor de probă”, din moment ce este întemeiată doar pe două documente, din 22 noiembrie 2002 și din 29 septembrie 2003, ulterioare acordurilor în litigiu, ceea ce ar fi contrar afirmației cuprinse la punctul 141 din hotărârea atacată, potrivit căreia elementele de probă ulterioare încheierii acestor acorduri nu pot fi determinante pentru examinarea existenței unei concurențe potențiale. Pe de altă parte, la punctul 254 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi procedat la o răsturnare a sarcinii probei în detrimentul Lundbeck, impunându-i să prezinte elemente care să permită explicarea motivului pentru care, anterior încheierii acordurilor respective, aprecierea sa privind probabilitatea ca brevetul pentru cristalizare să fi fost invalidat ar fi fost diferită.

45 Prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al patrulea motiv, Lundbeck susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat, la punctele 134-148 din hotărârea atacată, că probele ulterioare acordurilor în litigiu, chiar obiective, nu puteau fi determinante pentru examinarea existenței unei concurențe potențiale între Lundbeck și fiecare dintre producătorii de medicamente generice.

46 Prin intermediul aspectelor al patrulea-al șaptelea ale celui de al patrulea motiv, Lundbeck susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a concluzionat, la punctele 225, 230, 255, 270, 286 și 330 din hotărârea atacată, că Merck (GUK) era cel puțin un concurent potențial al Lundbeck în Regatul Unit și în celelalte țări ale SEE, că Arrow era un concurent potențial al Lundbeck în Regatul Unit și în Danemarca și, în sfârșit, că Alpharma și Ranbaxy erau concurenți potențiali ai Lundbeck în SEE, în special pentru motivul că acești producători de medicamente generice nu dețineau, la momentul încheierii acordurilor în litigiu, o AIP sau o autorizație echivalentă pentru introducerea pe piață a medicamentului lor generic pe teritoriul statelor în cauză. În plus, în privința Arrow și Alpharma, această eroare de drept ar fi dublată de o încălcare vădită a elementelor de probă.

47 Comisia susține că al patrulea motiv este inadmisibil și, în orice caz, nefondat.

Aprecierea Curții

48 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în conformitate cu articolul 256 alineatul (1) al doilea paragraf TFUE și cu articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, recursul este limitat la chestiuni de drept. Tribunalul este singurul competent să constate și să aprecieze faptele pertinente, precum și să aprecieze elementele de probă. Aprecierea acestor fapte și a acestor elemente de probă nu constituie, așadar, cu excepția cazului denaturării lor, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții în cadrul unui recurs.

49 Or, trebuie să se arate că argumentația Lundbeck expusă în cadrul celui de al doilea aspect al prezentului motiv, potrivit căreia Tribunalul ar fi săvârșit o eroare vădită de apreciere prin faptul că a constatat că aceasta avea îndoieli cu privire la validitatea noilor sale brevete pentru procedee de fabricație, precum și argumentația prezentată în cadrul aspectelor al patrulea-al șaptelea ale aceluiași motiv, potrivit căreia Tribunalul nu ar fi luat în considerare elemente de probă pentru a concluziona că Merck (GUK) era cel puțin un concurent potențial al Lundbeck și că Arrow, Alpharma și Ranbaxy erau concurenți potențiali ai Lundbeck pe teritoriile relevante, au ca obiect contestarea constatării sau a aprecierii Tribunalului privind elementele de fapt și de probă, fără ca Lundbeck să afirme și nici, *a fortiori*, să demonstreze o anumită denaturare a acestor elemente de către Tribunal.

50 Prin urmare, aceste argumentații prezentate în cadrul aspectelor al doilea și al patrulea-al șaptelea ale celui de al patrulea motiv sunt inadmisibile.

51 În schimb, contrar celor susținute de Comisie, celelalte aspecte ale prezentului motiv, precum și restul aspectelor al doilea și al patrulea-al șaptelea ale acestuia constituie chestiuni de drept supuse controlului Curții în cadrul unui recurs.

52 În această privință, trebuie amintit că, pentru a face obiectul interdicției de principiu prevăzute la articolul 101 alineatul (1) TFUE, trebuie nu numai ca comportamentul unor întreprinderi să dezvăluie existența unei coluziuni între ele – și anume un acord între întreprinderi, o decizie de asociere a unor întreprinderi sau o practică concertată –, dar și ca această coluziune să afecteze negativ și în mod semnificativ concurența în cadrul pieței interne [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 31].

53 Această din urmă cerință presupune, în ceea ce privește acordurile de cooperare orizontală încheiate între întreprinderi care activează la același nivel al lanțului de producție sau de distribuție, ca respectiva coluziune să intervină între întreprinderi care se află în situație de concurență cel puțin potențială, dacă nu chiar efectivă [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 32].

54 Pentru a aprecia dacă o întreprindere absentă de pe o piață se află într-un raport de concurență potențială cu una sau cu mai multe alte întreprinderi deja prezente pe piața respectivă, trebuie să se stabilească dacă există posibilități reale și concrete ca aceasta să intre pe piața menționată și să se afle în concurență cu cea sau cele din urmă [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 36, precum și jurisprudența citată].

55 Atunci când este vorba despre acorduri, precum acordurile în litigiu, care au drept consecință menținerea temporară în afara pieței a mai multor întreprinderi, trebuie să se stabilească, în raport cu structura pieței și cu contextul economic și juridic care reglementează funcționarea acesteia, dacă, în lipsa acordurilor menționate, ar fi existat posibilități reale și concrete ca aceste întreprinderi să intre pe piața amintită și să se afle în concurență cu întreprinderile stabilite pe aceasta [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 37 și 39].

56 În ceea ce privește mai specific asemenea acorduri intervenite în contextul deschiderii pieței, pentru producătorii de medicamente generice, a unui medicament care conține o substanță activă intrată recent în domeniul public, trebuie să se stabilească, luând în considerare în mod corespunzător constrângerile de reglementare proprii sectorului medicamentelor, precum și drepturile de proprietate intelectuală și, în special, brevetele deținute de producătorii de medicamente originale pentru unul sau mai multe procedee de fabricare a unei substanțe active intrate în domeniul public [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 40 și 41], dacă producătorul de medicamente generice are efectiv intenția fermă, precum și capacitatea proprie de a intra pe piață și nu întâmpină bariere la intrare care prezintă un caracter insurmontabil [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 58].

57 În acest scop, trebuie să se aprecieze, în primul rând, dacă, la data încheierii unor asemenea acorduri, producătorul respectiv efectuase demersuri pregătitoare suficiente care să îi permită să intre pe piața în cauză într-un termen de natură să creeze o presiune concurențială asupra producătorului de medicamente originale. În al doilea rând, trebuie să se verifice că intrarea pe piață a unui asemenea producător de medicamente generice nu întâmpină bariere la intrare care prezintă un caracter insurmontabil [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 43 și 45]. Pe de altă parte, constatarea unei concurențe potențiale între un producător de medicamente generice și un producător de medicamente originale poate fi confirmată de elemente suplimentare precum încheierea unui acord între aceștia, deși primul nu era prezent pe piața în cauză [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 54-56].

58 În ceea ce privește mai precis aprecierea existenței pe piața în cauză a unor bariere la intrare care prezintă un caracter insurmontabil, Curtea a indicat că existența unui brevet care protejează procedeul de fabricare a unei substanțe active intrate în domeniul public nu poate fi considerată, ca atare, o barieră insurmontabilă, în pofida prezumției de validitate aferente acestui brevet, din moment ce ea nu oferă nicio informație, în vederea aplicării articolelor 101 și 102 TFUE, cu privire la rezultatul unui eventual litigiu referitor la validitatea brevetului respectiv [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 46-51].

59 Prin urmare, existența unui asemenea brevet nu poate, ca atare, să împiedice calificarea drept „concurent potențial” al producătorului medicamentului original în cauză a unui producător de medicamente generice care are efectiv intenția fermă, precum și capacitatea proprie de a intra pe piață și care, prin demersurile sale, se arată pregătit să conteste validitatea acestui brevet și să își asume riscul de a se confrunta, la momentul intrării sale pe piață, cu o acțiune în contrafacere introdusă de titularul brevetului respectiv [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 46].

60 Pe de altă parte, Curtea a precizat de asemenea că nu revenea autorității de concurență în cauză sarcina să efectueze o examinare a forței brevetului în discuție sau a probabilității ca un litigiu între titularul său și un producător de medicamente generice să conducă la constatarea că acest brevet este valid și contrafăcut [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 50].

61 Rezultă din considerațiile de mai sus că, în speță, contrar celor susținute de Lundbeck, Tribunalul a putut să statueze, fără a săvârși o eroare de drept și, în special, fără a încălca nici prezumția de validitate aferentă mai ales noilor sale brevete pentru procedee de fabricație, nici normele aplicabile sarcinii dovedirii practicilor prevăzute la articolul 101 TFUE, astfel cum reiese în esență din cuprinsul punctelor 117-132, 157-167 și 195 din hotărârea atacată, că nu revenea Comisiei sarcina de a dovedi în mod pozitiv că citalopramul pe care producătorii de medicamente generice intenționau să îl comercializeze nu contrafăcea noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație și că deținerea de către Lundbeck a unor asemenea brevete nu era un obstacol pentru constatarea existenței unei concurențe potențiale între Lundbeck și producătorii respectivi.

62 Astfel, Tribunalul, ținând seama în mod corespunzător la punctele 117, 119 și 129 din hotărârea atacată, de caracteristicile fundamentale atât ale brevetelor, cât și ale raporturilor de concurență proprii pieței relevante, precum și de situația din speță în care, pe de o parte, expiraseră brevetele inițiale ale Lundbeck referitoare atât la IFA citalopram, cât și la procedeele de producție de alchilare și de cianare, și, pe de altă parte, existau alte procedee care permiteau producerea citalopramului generic în cazul cărora nu se stabilise că încălcau alte brevete ale Lundbeck, a considerat la punctul 124 din hotărârea menționată că Comisia nu săvârșise o eroare prin faptul că a apreciat că noile brevetele ale Lundbeck pentru procedee de fabricație nu constituiau în mod necesar bariere insurmontabile pentru producătorii de medicamente generice care, în egală măsură, doreau și erau pregătiți să intre pe piața citalopramului și care efectuaseră deja investiții considerabile în acest scop la momentul încheierii acordurilor în litigiu.

63 În plus, la punctul 159 din aceeași hotărâre, Tribunalul a arătat în mod întemeiat că, fără a nega diferența dintre concurența reală și concurența potențială, existența unei concurențe potențiale nu impune să se demonstreze că producătorii de medicamente generice ar fi intrat în mod cert pe piață și că o asemenea intrare ar fi fost, neîndoielnic, încununată de succes, ci doar că producătorii respectivi dispuneau de posibilități reale și concrete în acest scop.

64 Mai mult, concluzia potrivit căreia Tribunalul a putut statua fără a săvârși o eroare că producătorii de medicamente generice se aflau într-o situație de concurență potențială cu Lundbeck nu este repusă în discuție de Orientările din 2014 privind acordurile de transfer de tehnologie, în special de punctul 29 din acestea. Astfel, pe de o parte, acest punct se aplică numai acordurilor de transfer de tehnologie, cu care nu pot fi asimilate acordurile în litigiu. Pe de altă parte, din cuprinsul punctului menționat reiese că constatarea Comisiei cu privire la lipsa unui raport de concurență între întreprinderi care se află într-o situație de blocaj născută dintr-un drept exclusiv care acoperă o tehnologie nu este valabilă decât „în principiu” și, prin urmare, se dovedește a fi supusă unor excepții, aspect evocat, de altfel, la același punct, care prevede situațiile în care „nu există nicio certitudine dacă un anumit drept asupra unei tehnologii este valabil și încălcat”.

65 Prin urmare, primul aspect al celui de al patrulea motiv trebuie respins ca nefondat.

66 În ceea ce privește elementele de probă care pot fi luate în considerare pentru dovedirea existenței unui raport de concurență cel puțin potențială între Lundbeck și producătorii de medicamente generice, la punctul 57 din prezenta hotărâre s-a amintit deja că, în cazul unor acorduri precum acordurile în litigiu, existența unei concurențe potențiale între un producător de medicamente originale și un producător de medicamente generice trebuie să fie apreciată la momentul încheierii acordului de soluționare amiabilă a litigiului dintre aceștia privind brevetele de fabricație [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 43], luând în considerare faptul că acordul respectiv intervine într-un moment în care fiecare parte la acord se află într-o stare de incertitudine cu privire la validitatea brevetului producătorului de medicamente originale pentru procedee de fabricație, precum și cu privire la caracterul contrafăcut al medicamentului generic pe care producătorul acestui medicament generic intenționează să îl introducă pe piață [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 52].

67 Din aceste considerații rezultă că, în conformitate cu principiul liberei administrări a probelor, care prevalează în dreptul Uniunii (Hotărârea din 27 aprilie 2017, FSL și alții/Comisia, C-469/15 P, EU:C:2017:308, punctul 38, precum și jurisprudența citată), orice element de probă anterior, contemporan sau chiar ulterior încheierii acordului în discuție, poate fi luat în considerare din moment ce se dovedește de natură să clarifice existența sau lipsa unui raport de concurență între întreprinderile în cauză la momentul încheierii acestui acord, astfel cum arată în esență Tribunalul la punctul 141 din hotărârea atacată.

68 În schimb, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctele 90 și 91 din concluzii, asemenea elemente de probă referitoare la evenimente ulterioare încheierii acordului menționat, în special cele privind soluționarea ulterioară a litigiului care justificase încheierea aceluiași acord, nu pot fi luate în considerare pentru a aprecia și, dacă este necesar, pentru a infirma *a posteriori* existența unui raport de concurență potențială între părțile la același acord la momentul încheierii acestuia.

69 Într-adevăr, asemenea elemente de care părțile nu au cunoștință la data încheierii acordului în discuție nu sunt susceptibile să fi influențat comportamentul lor pe piață și, prin urmare, să clarifice existența sau lipsa unui raport de concurență între întreprinderile în cauză la momentul încheierii acelui acord.

70 În consecință, fără a săvârși o eroare de drept și fără a răsturna sarcina probei, Tribunalul a apreciat, la punctele 141 și 254 din hotărârea atacată, că puteau fi luate în considerare elemente de probă ulterioare acordurilor în litigiu, în speță documente ce reflectau percepția pe care o aveau părțile la aceste acorduri, la momentul încheierii lor, cu privire la forța noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, întrucât permit să se stabilească care era poziția părților la acele acorduri în perioada încheierii lor.

71 De asemenea, fără a se contrazice, Tribunalul a putut în același timp să rețină, la punctele 141 și 254 din hotărârea atacată, aceleași elemente de probă ulterioare acordurilor în litigiu și să refuze, la punctele 136 și 143-146 din această hotărâre, să țină seama de alte elemente prezentate de Lundbeck, deopotrivă ulterioare acestor acorduri, și anume în principal confirmarea în anul 2009, atât de către camera de recurs a OEB, cât și de către Oficiul de brevete din Țările de Jos, a validității brevetului pentru cristalizare în toate aspectele sale pertinente, precum și a faptului că, în privința Lundbeck, ar fi fost „emise somații preliminare sau alte forme de măsuri provizorii” în mai mult de jumătate din procedurile pe care le inițiase în anii 2002 și 2003.

72 Într-adevăr, în timp ce primele elemente de probă pot contribui la stabilirea poziției părților la acordurile în litigiu în perioada încheierii lor, astfel cum s-a amintit la punctul 70 din prezenta hotărâre, a doua serie de elemente de probă, referitoare la evenimente ulterioare încheierii acestor acorduri și, în consecință, care nu erau cunoscute de părțile la acestea, nu sunt, așa cum a arătat Tribunalul în esență la punctele 145 și 146 din hotărârea atacată, susceptibile să fi influențat comportamentul lor pe piață și, prin urmare, să clarifice existența sau lipsa unui raport de concurență între întreprinderile în cauză la momentul încheierii acordurilor respective.

73 Pe de altă parte, Lundbeck critică Tribunalul că a concluzionat în sensul existenței unei concurențe potențiale între ea și producătorii de medicamente generice pe baza unor probe subiective luate în considerare la punctele 126 și 254 din hotărârea atacată.

74 În această privință, trebuie să se arate că, deși existența unei concurențe potențiale între două întreprinderi care își desfășoară activitatea la același nivel al lanțului de producție trebuie să se aprecieze în raport cu elementele obiective amintite la punctul 57 din prezenta hotărâre, nu este mai puțin adevărat că aceasta poate fi confirmată de elemente suplimentare [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 54], inclusiv elemente de natură subiectivă [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 42], din moment ce se constată că acestea nu sunt determinante pentru aprecierea efectuată.

75 Din considerațiile de mai sus rezultă că luarea în considerare a unor elemente subiective pentru a fi demonstrată existența unui raport de concurență potențială între două sau mai multe întreprinderi nu poate fi exclusă, în măsura în care raportul menționat nu este demonstrat exclusiv sau în esență prin intermediul unor asemenea elemente.

76 Situația se prezintă astfel îndeosebi în cazul percepției pe care o are producătorul de medicamente originale cu privire la riscul pe care îl prezintă pentru interesele sale comerciale producătorul de medicamente generice în cauză, percepție care este relevantă pentru aprecierea existenței unei concurențe potențiale, din moment ce condiționează comportamentul pe piață al producătorului de medicamente originale [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 42 și 57].

77 Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 142 și 147 din hotărârea atacată, despre care nu s-a susținut deloc și, *a fortiori*, nici nu s-a demonstrat că ar proveni dintr-o denaturare a elementelor de fapt sau de probă, Tribunalul a constatat în mod definitiv că Lundbeck susține în mod eronat că, în decizia în litigiu, Comisia s-a întemeiat „aproape exclusiv” pe asemenea evaluări subiective pentru a demonstra existența unei concurențe potențiale între ea și producătorii de medicamente generice.

78 În această privință, la punctul 142 menționat, se arată că Comisia a efectuat o analiză detaliată, în privința fiecărui producător în cauză de medicamente generice, a posibilităților reale și concrete pe care le avea pentru a intra pe piață, întemeindu-se pe elemente obiective precum investițiile realizate deja, demersurile efectuate pentru a obține o AIP și contractele de aprovizionare încheiate în special cu furnizorii lor de IFA. În plus, la punctul 144 din aceeași hotărâre, Tribunalul a precizat că elementul cel mai probant constă în însuși faptul că Lundbeck a încheiat acorduri cu producătorii de medicamente generice pentru a întârzia intrarea lor pe piață, aspect care a fost evidențiat deja de Curte în Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 55, precum și jurisprudența citată).

79 Pe de altă parte, contrar celor susținute de Lundbeck în cadrul celui de al doilea aspect al prezentului motiv, la punctul 254 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a răsturnat sarcina probei în detrimentul Lundbeck. La punctul menționat din hotărârea atacată, Tribunalul s-a limitat în esență să constate că Lundbeck nu furnizase elemente de probă care să permită repunerea în discuție a concluziilor care decurg din elementele de probă invocate de Comisie în decizia în litigiu. Astfel, potrivit jurisprudenței constante a Curții, în materia răspunderii pentru o încălcare a normelor de concurență, elementele de fapt pe care o parte le invocă pot fi de natură să oblige cealaltă parte să furnizeze o explicație sau o justificare, în lipsa căreia se poate concluziona că au fost respectate normele în materie de sarcină a probei (Hotărârea din 1 iulie 2010, Knauf Gips/Comisia, C-407/08 P, EU:C:2010:389, punctul 80, și Hotărârea din 18 ianuarie 2017, Toshiba/Comisia, C-623/15 P, nepublicată, EU:C:2017:21, punctul 52).

80 Prin urmare, al doilea aspect, în ceea ce privește partea sa admisibilă, și al treilea aspect ale celui de al patrulea motiv trebuie respinse ca fiind nefondate.

81 În sfârșit, în ceea ce privește aspectele al patrulea-al șaptelea ale celui de al patrulea motiv, în cadrul cărora Lundbeck susține că Tribunalul a considerat în mod eronat că se afla cel puțin în situație de concurență potențială cu Merck (GUK) în Regatul Unit și în celelalte țări ale SEE, în situație de concurență potențială cu Arrow în Regatul Unit și în Danemarca, precum și în situație de concurență potențială cu Alpharma și cu Ranbaxy în SEE, trebuie să se arate că aceste afirmații sunt în parte inadmisibile, astfel cum s-a constatat la punctele 49 și 50 din prezenta hotărâre, în măsura în care, prin intermediul lor, se urmărește să se obțină din partea Curții o reexaminare în tot sau în parte a elementelor de probă care au făcut obiectul aprecierii Tribunalului.

82 În măsura în care nu urmăresc acest scop, afirmațiile de mai sus ale Lundbeck, pe de o parte, reiau criticile metodologice, în privința cărora s-a constatat, în răspunsul la aspectele primul-al treilea ale prezentului motiv, că erau nefondate și, pe de altă parte, urmăresc să critice în esență Tribunalul că a constatat existența unei concurențe potențiale sau cel puțin potențială între Lundbeck și producătorii de medicamente generice, chiar dacă aceștia din urmă nu dețineau o AIP pentru medicamentele lor generice respective la momentul încheierii acordurilor în litigiu.

83 În această privință, deși deținerea de către un producător de medicamente generice a unei AIP în curs de validitate este, desigur, necesară pentru intrarea sa pe piață și, prin urmare, pentru constatarea existenței unei concurențe actuale între acesta din urmă și un producător de medicamente originale care corespund medicamentelor generice respective, nu este mai puțin adevărat că lipsa deținerii unei asemenea AIP de către un producător de medicamente generice la momentul încheierii unui acord cu un producător de medicamente originale nu poate exclude, ca atare, astfel cum susține Lundbeck, orice concurență potențială între acești doi producători de medicamente.

84 Astfel, după cum s-a amintit în esență la punctul 57 din prezenta hotărâre, în lipsa unei bariere insurmontabile la intrarea pe piață, existența unei concurențe potențiale între un producător de medicamente generice și un producător de medicamente originale instituie doar prezumția că producătorul de medicamente generice a efectuat demersurile pregătitoare suficiente care să îi permită accesul pe piața în cauză într-un termen de natură să determine o presiune concurențială asupra producătorului de medicamente originale, fără să aibă vreo relevanță dacă acele demersuri vor fi efectiv finalizate în timp util sau vor fi încununate de succes, după cum a arătat în mod întemeiat Tribunalul la punctele 313 și 314 din hotărârea atacată.

85 De altfel, în acest sens, Curtea a avut deja ocazia să arate că, în sectorul farmaceutic, o concurență potențială se poate exercita cu mult înainte de expirarea unui brevet care protejează substanța activă a unui medicament original, întrucât producătorii de medicamente generice doresc să fie pregătiți să intre pe piață la momentul acestei expirări [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 51].

86 Or, pe baza acestor demersuri pregătitoare care permit să se demonstreze intenția fermă, precum și capacitatea proprie a unui producător de medicamente generice de a avea acces pe piața unui medicament care conține o substanță activă intrată în domeniul public figurează, printre altele, demersurile prin care se urmărește ca acesta să fie în măsură să dețină AIP sau autorizații echivalente necesare comercializării medicamentului său generic, cu privire la care Tribunalul a stabilit, în speță, la punctele 171-179, 230, 231, 246, 249, 269, 290 și 312-326 din hotărârea atacată, caracterul real pentru fiecare dintre producătorii în cauză de medicamente generice și a constatat caracterul suficient pentru a exercita o presiune concurențială asupra Lundbeck [a se vedea prin analogie Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 134].

87 În consecință, la punctul 171 din hotărârea atacată, Tribunalul a putut să considere fără a săvârși o eroare de drept că demersurile fiecăruia dintre producătorii în cauză de medicamente generice în vederea obținerii unei AIP pentru medicamentele în cauză constituiau indicii pertinente pentru a demonstra existența unei concurențe potențiale între aceștia și Lundbeck.

88 În plus, trebuie să se arate că constatările existenței unei concurențe potențiale între Lundbeck și fiecare dintre producătorii în cauză de medicamente generice se întemeiază pe serii de indicii concordante [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 44] care exprimă luarea în considerare de către Tribunal nu numai a posibilităților reale și concrete ale fiecăruia dintre acești producători de a obține AIP sau autorizațiile echivalente, ci și, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 181 din hotărârea atacată, a unui ansamblu de factori care țin seama de situația specifică a fiecărui producător de medicamente generice la momentul încheierii acordurilor în litigiu, precum și de faptul că Lundbeck și-a asumat angajamente în cadrul unor acorduri cu producători de medicamente generice care nu erau încă prezenți pe piață [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 55-57].

89 Procedând astfel, de asemenea fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a putut să concluzioneze în hotărârea atacată că Lundbeck se afla cel puțin în situație de concurență potențială cu Merck (GUK) în Regatul Unit și în celelalte țări ale SEE, astfel cum reiese deopotrivă din Hotărârile pronunțate astăzi în cauza C-588/16 P, Generics (UK)/Comisia (punctul 36), și în cauza C-614/16 P, Merck/Comisia (punctul 45), în situație de concurență potențială cu Arrow în Regatul Unit și în Danemarca, astfel cum reiese deopotrivă din cuprinsul punctului 48 din Hotărârea pronunțată astăzi în cauza C-601/16 P, Arrow Group și Arrow Generics/Comisia, precum și în situație de concurență potențială cu Alpharma și cu Ranbaxy în SEE, astfel cum reiese deopotrivă din Hotărârile pronunțate astăzi în cauza C-611/16 P, Xellia Pharmaceuticals și Alpharma/Comisia (punctul 59), și în cauza C-586/16 P, Sun Pharmaceutical Industries și Ranbaxy (UK)/Comisia, (punctul 43).

90 În consecință, trebuie să se respingă ca nefondate aspectele al patrulea-al șaptelea ale celui de al patrulea motiv, în ceea ce privește partea lor admisibilă.

91 Având în vedere cele ce precedă, al patrulea motiv trebuie să fie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

Cu privire la motivele primul-al treilea

92 Prin intermediul motivelor primul-al treilea, Lundbeck contestă calificarea acordurilor în litigiu drept „restrângere prin obiect”. Prin urmare, acestea trebuie examinate împreună.

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

93 Prin intermediul motivelor al doilea-al șaselea invocate în susținerea acțiunii sale în anulare, întemeiate în esență pe o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE, în cadrul prezentului recurs fiind contestată doar respingerea celui de al doilea, a celui de al treilea, a celui de al patrulea și a celui de al șaselea motiv ale acțiunii, Lundbeck a arătat că Comisia săvârșise mai multe erori de drept și de apreciere atunci când a considerat că acordurile în litigiu trebuiau să fie calificate, în decizia în litigiu, drept „restrângeri prin obiect”.

94 După ce a amintit, la punctele 338-344 din hotărârea atacată, principiile și jurisprudența aplicabile privind calificarea drept „restrângere prin obiect”, Tribunalul a respins fiecare dintre aceste motive.

95 Pentru a respinge al doilea motiv de anulare, întemeiat pe o eroare de drept și de fapt, precum și pe nemotivare în ceea ce privește evaluarea rolului transferurilor de valori în acordurile în litigiu, Tribunalul a arătat în special, la punctele 361-363 din hotărârea atacată, că părțile la aceste acorduri nu conveniseră cu privire la aspectul dacă noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație erau suficient de solide pentru a exclude intrarea citalopramului generic pe piață, astfel încât aceste brevete nu puteau să fi fost decisive pentru ca producătorii de medicamente generice să se angajeze să nu intre pe piață.

96 S-a arătat de asemenea la punctul 366 din această hotărâre că, în decizia în litigiu, Comisia s-a întemeiat pe un ansamblu de elemente de probă care urmăresc să demonstreze că importanța plăților inverse făcute de Lundbeck în favoarea producătorilor de medicamente generice este, în principal, cea care i-a stimulat să accepte limitările care să le reglementeze conduita, iar nu existența noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație sau chiar voința de a evita cheltuielile aferente unui eventual litigiu.

97 În plus, după ce a amintit argumentele Lundbeck cu privire la faptul, printre altele, că daunele interese la care ar putea fi obligați producătorii de medicamente generice ar fi adesea mult inferioare prejudiciilor suferite de producătorul de medicamente originale în cazul unei intrări nelegale pe piață, Tribunalul a apreciat, la punctul 387 din hotărârea menționată, că nu se poate accepta ca întreprinderile să încerce să eludeze efectele normelor juridice pe care le consideră excesiv de nefavorabile prin încheierea unor înțelegeri având ca obiect corectarea acestor dezavantaje sub pretextul că aceste norme creează un dezechilibru în dezavantajul lor.

98 În sfârșit, la punctele 398 și 399 din aceeași hotărâre, Tribunalul a respins argumentul Lundbeck potrivit căruia acordurile în litigiu nu conțineau nicio clauză care să împiedice producătorii de medicamente generice să conteste validitatea noilor sale brevete pentru procedee de fabricație, astfel încât aceste acorduri nu ar fi eliminat orice stimulare pentru aceștia de a intra pe piață. În această privință, Tribunalul a arătat, pe de o parte, că decizia în litigiu stabilea doar că plățile

inverse prevăzute de acordurile în litigiu îi încurajau sau stimulau pe producătorii de medicamente generice să accepte limitări aduse autonomiei lor comerciale pe care nu le-ar fi acceptat în lipsa acestora, iar nu că eliminau orice stimulare în această privință, și, pe de altă parte, că, în orice caz, chiar dacă acordurile în litigiu nu conțineau nicio clauză de necontestare, producătorii de medicamente generice nu aveau niciun interes să conteste noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație după ce au încheiat acordurile în litigiu, deoarece plățile inverse corespundeau aproximativ profiturilor pe care preconizau să le realizeze în cazul unei intrări pe piață sau daunelor interese care ar fi putut să le fie plătite dacă ar fi avut câștig de cauză împotriva Lundbeck la finalul unei proceduri contencioase.

99 Pentru a respinge al treilea motiv de anulare întemeiat pe o eroare de drept săvârșită în aplicarea principiilor referitoare la obiectul de restrângere a concurenței, Tribunalul a considerat printre altele, la punctele 435 și, respectiv, 438 din hotărârea atacată că acordurile în litigiu erau comparabile cu acorduri de excludere de pe piață, care se numără printre restrângerile cele mai grave ale concurenței, și că nu este necesar ca același tip de acorduri să fi fost deja sancționat de Comisie pentru ca acestea să poată fi considerate o restrângere a concurenței prin obiect. În ceea ce privește argumentul potrivit căruia decizia în litigiu este afectată de o eroare de drept, în măsura în care în aceasta nu se admite că, în speță, „scenariul contrafactual” exclude posibilitatea de a constata o restrângere a concurenței prin obiect, la punctele 472 și 473 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că, în privința restrângerilor concurenței prin obiect, Comisia avea doar obligația să demonstreze că acordurile în litigiu prezentau un nivel suficient de nocivitate pentru concurență, având în vedere conținutul dispozițiilor lor, obiectivele pe care urmăreau să le atingă, precum și contextul economic și juridic în care se încadrau, fără a avea însă obligația să examineze efectele acestora, din moment ce examinarea unui „scenariu contrafactual” ipotetic s-ar asemăna mai mult cu o examinare a efectelor acordurilor în litigiu asupra pieței decât cu o examinare obiectivă a caracterului suficient de nociv al acestora asupra concurenței.

100 Pentru a respinge al patrulea motiv de anulare, întemeiat pe o eroare de drept și pe nemotivare în ceea ce privește respingerea criteriului domeniului de aplicare al brevetului ca standard esențial de evaluare a acordurilor de soluționare amiabilă în materie de brevete în cadrul articolului 101 alineatul (1) TFUE, Tribunalul ar fi reținut, în special la punctele 491 și 495 din hotărârea atacată, că argumentul Lundbeck potrivit căruia restrângerile contractuale care fac parte din domeniul temporal, teritorial și material al drepturilor titularului unui brevet nu încalcă dreptul concurenței, pentru motivul că aceste restricții sunt analoge celor inerente brevetului subiacent, era problematic, pe de o parte, întrucât conduce la prezumția că un medicament generic încalcă brevetul producătorului de medicamente originale și permite în acest mod excluderea medicamentului generic pe acest temei, deși caracterul ilicit sau nu al medicamentului generic este o chestiune care nu este soluționată, și, pe de altă parte, întrucât se întemeiază pe prezumția potrivit căreia orice brevet invocat în cadrul unei soluționări amiabile ar fi considerat valid în cazul contestării validității sale, deși nu ar exista niciun temei în acest sens nici în drept, nici în practică, adăugându-se deopotrivă că faptul că anumite restrângeri prevăzute în acordurile în litigiu fuseseră considerate de Comisie că se situau în mod potențial în domeniul de aplicare al noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, înseamnă doar că Lundbeck ar fi putut să obțină restrângeri comparabile prin intermediul unor decizii judiciare adoptate pentru punerea în aplicare a brevetelor sale, în cazul în care ar fi obținut câștig de cauză la instanțele naționale competente. La punctul 515 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat de asemenea că chestiunea dacă restrângerile prevăzute în acordurile în litigiu ieșeau din domeniul de aplicare al noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație a fost considerat un factor relevant, însă nu determinant, pentru stabilirea existenței unei restrângeri prin obiect, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE.

101 Pentru a respinge al șaselea motiv de anulare, întemeiat pe o eroare vădită de apreciere a faptelor în măsura în care, în decizia în litigiu, se concluzionează că acordurile în litigiu conțineau restrângeri care le depășeau pe cele inerente exercitării drepturilor conferite de noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, Tribunalul a apreciat printre altele, la punctele 539 și 572 din hotărârea atacată, că, chiar dacă aceste acorduri nu ar fi depășit domeniul de aplicare al noilor brevete ale Lundbeck, acordurile respective ar fi constituit totuși restrângeri ale concurenței prin obiect, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, întrucât au constat în înțelegeri prin care s-a urmărit întârzierea intrării pe piață a producătorilor de medicamente generice în schimbul unor plăți inverse importante, care au transformat incertitudinea referitoare la o asemenea intrare în certitudinea că aceasta nu ar fi avut loc pe durata acordurilor în litigiu.

Argumentația părților

102 Prin intermediul primului motiv, compus din patru aspecte, îndreptat împotriva punctelor 335, 491, 495, 515, 536, 539, 572 și 801 din hotărârea atacată, Lundbeck, susținută de EFPIA, critică Tribunalul că a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a aprobat decizia în litigiu, în măsura în care în aceasta s-a concluzionat că acordurile în litigiu restrângeau concurența prin obiect, chiar dacă restrângerile prevăzute de aceste acorduri intră în domeniul de aplicare al noilor brevete pe care le deține pentru procedee de fabricație.

103 În esență, Lundbeck susține, în primul rând, că, din cauza cerinței de interpretare strictă a noțiunii „restrângere prin obiect”, acordurile în litigiu nu pot fi considerate ca fiind nocive pentru concurență, din cauza naturii lor înseși, din moment ce conțin restrângeri comparabile cu cele pe care titularul brevetelor în cauză le-ar fi putut obține prin intermediul unei decizii judiciare prin care se impune respectarea brevetelor sale. De asemenea, Tribunalul ar fi reținut în mod eronat că existența plăților inverse și caracterul lor disproporționat erau determinante în calificarea acordurilor în litigiu drept „restrângere prin obiect”.

104 În al doilea rând, Lundbeck susține că Tribunalul nu a apreciat în mod corect contextul economic și juridic al acordurilor în litigiu, care ar permite explicarea motivelor pentru care a efectuat plățile în cauză către producătorii de medicamente generice. În această privință, Lundbeck arată în principal că soluționarea amiabilă în cazul unui litigiu privind brevetele constituie un mod legitim și frecvent de prevenire a litigiilor, care nu ridică în sine probleme de concurență, și că asimetria riscurilor dintre titularul brevetelor și producătorii de medicamente generice, care îl determină pe primul să nu fie în măsură să obțină compensarea integrală a prejudiciilor legate de o intrare nelegală pe piața medicamentelor generice, justifică soluționările amiabile, chiar dacă brevetele în cauză sunt obiectiv solide și contrafăcute.

105 În al treilea rând, Lundbeck consideră că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a refuzat, la punctele 466-477 din hotărârea atacată, să impună Comisiei să examineze „scenariul contrafactual” în discuție, pentru motivul că o asemenea examinare ar fi un element necesar care trebuie luat în considerare în cadrul oricărei analize concurențiale, chiar și atunci când se consideră că acordul în cauză conține o restrângere prin obiect, pentru a se stabili legătura de cauzalitate dintre practica în cauză și restrângerea invocată, precum și pentru a se exclude posibilitatea ca această restrângere să fie cauzată de alți factori, precum în speță existența unor brevete. În răspunsul său la întrebarea din 6 februarie 2020 în vederea formulării unui răspuns scris, Lundbeck a arătat că această eroare de drept este confirmată de importanța pe care Curtea a acordat-o examinării scenariului menționat la punctul 37 din Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52).

106 În al patrulea rând, Lundbeck consideră că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că, la punctele 435 și 470-476 din hotărârea atacată, a asimilat acordurile în litigiu unor acorduri de excludere de pe piață care nu erau disimulate, pentru motivul că interveneau între concurenți reali sau potențiali. Astfel, aceste acorduri ar urmări obiective legitime. În plus, în perioada acordurilor în litigiu, nu ar fi existat nicio experiență și niciun acord unanim cu privire la calificarea drept „restrângere prin obiect”, nici în raport cu jurisprudența, nici în raport cu practica decizională a autorităților europene și naționale de concurență. Mai mult, din comunicările KFST ar reieși că, în acea perioadă, acordurile precum acordurile în litigiu se situau într-o zonă gri, neprezentând, așadar, un grad suficient de nocivitate pentru concurență de natură să permită calificarea lor drept „restrângere prin obiect”.

107 În sfârșit, în cadrul răspunsului său la întrebarea din 6 februarie 2020 în vederea formulării unui răspuns scris, Lundbeck a arătat că acordurile în litigiu nu puteau fi calificate drept „restrângere prin obiect”, întrucât, spre deosebire de cele în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52), nu conțineau clauze de necontestare a brevetelor în cauză.

108 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Lundbeck consideră că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept și o eroare vădită de apreciere a elementelor de probă prin faptul că nu a aplicat criteriul juridic adecvat pentru a concluziona că cinci dintre cele șase acorduri în litigiu – și anume acordul GUK pentru SEE, acordul Arrow UK, acordul Arrow danez, acordul Alpharma și acordul Ranbaxy – ies din domeniul de aplicare al noilor sale brevete pentru procedee de fabricație. Astfel, aceste acorduri, interpretate în special în lumina dreptului național aplicabil, nu ar evidenția niciun concurs de voință de a scoate acordurile menționate din domeniul de aplicare al noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație și, prin urmare, de a aplica aceleași acorduri citalopramului necontrafăcut.

109 Prin intermediul celui de al treilea motiv, invocat cu titlu subsidiar în ipoteza în care Curtea ar respinge, în tot sau în parte, al doilea motiv de recurs și, prin urmare, ar confirma că cinci sau mai puține dintre cele șase acorduri în litigiu ies din domeniul de aplicare al noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, Lundbeck arată că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a calificat aceste acorduri drept „restrângere prin obiect” pentru motivele menționate în cadrul celui de al doilea, al celui de al treilea și al celui de al patrulea aspect ale primului motiv.

Aprecierea Curții

110 Cu titlu introductiv, trebuie să se arate că criticile formulate de Lundbeck sunt de două tipuri; prin intermediul primului, al celui de al doilea și al celui de al patrulea aspect ale primului motiv se repune în discuție calificarea drept „restrângere prin obiect” a acordurilor în litigiu, iar prin intermediul celui de al treilea aspect al acestui motiv se contestă metodologia pentru a se ajunge la această calificare, în special lipsa examinării de către Tribunal a „scenariului contrafactual”.

111 Prin urmare, trebuie să se examineze, într-o primă etapă, primul, al doilea și al patrulea aspect ale primului motiv, analizate împreună, apoi, într-o a doua etapă, al treilea aspect al acestui motiv.

112 În ceea ce privește, în primul rând, primul, al doilea și al patrulea aspect ale primului motiv, Curtea a avut deja ocazia să precizeze, astfel cum a amintit Tribunalul la punctul 343 din hotărârea atacată, că noțiunea de „restrângere prin obiect” trebuie să fie interpretată în mod strict și nu poate fi aplicată decât anumitor acorduri între întreprinderi, care prezintă, în sine și ținând

seama de cuprinsul dispozițiilor lor, de obiectivele pe care le urmăresc, precum și de contextul economic și juridic în care se înscriu, un grad suficient de nocivitate pentru concurență pentru a se putea considera că examinarea efectelor lor nu este necesară, din moment ce anumite forme de coordonare între întreprinderi pot fi considerate, prin însăși natura lor, dăunătoare pentru funcționarea normală a concurenței [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 67, precum și jurisprudența citată].

113 În ceea ce privește acordurile similare de soluționare amiabilă a litigiilor referitoare la un brevet pentru procedeul de fabricare a unei substanțe active intrate în domeniul public, care sunt încheiate între un producător de medicamente originale și mai mulți producători de medicamente generice și care au avut ca efect amânarea intrării pe piață a unor medicamente generice în schimbul transferurilor de valori cu caracter monetar sau nemonetar ale primului în favoarea celor din urmă, Curtea a statuat că asemenea acorduri nu pot fi considerate, în toate cazurile, o „restrângere prin obiect", în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 84 și 85].

114 Cu toate acestea, calificarea drept „restrângere prin obiect" trebuie să fie reținută atunci când din analiza acordului de soluționare amiabilă în cauză reiese că transferurile de valori prevăzute de acesta se explică numai prin interesul comercial atât al titularului brevetului respectiv, cât și al pretinsului autor al contrafacerii de a nu concura pe baza meritelor, în măsura în care acordurile prin care concurenții înlocuiesc în mod conștient riscurile concurenței cu o cooperare practică între ei intră în mod evident sub incidența calificării drept „restrângere prin obiect" [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 83 și 87].

115 În vederea acestei examinări, trebuie să se aprecieze, în fiecare caz în parte, dacă soldul pozitiv net al transferurilor de valori de la producătorul de medicamente originale la producătorul de medicamente generice era suficient de important pentru a încuraja efectiv producătorul de medicamente generice să renunțe la intrarea pe piața în cauză și, prin urmare, să nu concureze, pe baza meritelor sale, producătorul de medicamente originale, fără a fi necesar ca acest sold pozitiv net să fie în mod necesar superior beneficiilor pe care producătorul de medicamente generice respectiv le-ar fi realizat dacă ar fi obținut câștig de cauză în procedura în materie de brevete [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 93 și 94].

116 În speță, din hotărârea atacată reiese că acordurile în litigiu au avut efectul de a menține în afara pieței în cauză producătorii de medicamente generice, iar în privința unuia dintre aceștia – și anume Merck (GUK) – de a determina încetarea furnizării către un revânzător care își desfășura activitatea pe piața suedeză a medicamentelor generice în cauză și ieșirea sa de pe piața britanică, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 131 din hotărârea atacată.

117 În plus, punctele 361-363, precum și punctul 366 din hotărârea atacată, care nu sunt contestate de Lundbeck în cadrul recursului său, evidențiază, *primo*, faptul că părțile la acordurile în litigiu, anterior încheierii acestora, nu conveniseră cu privire la aspectul dacă noile brevete ale Lundbeck pentru procedeele de fabricație erau suficient de solide pentru a exclude o intrare a citalopramului generic pe piață, astfel încât aceste brevete nu ar fi putut fi determinante pentru ca producătorii de medicamente generice să se angajeze să nu intre pe piață. *Secundo*, reiese de asemenea din cuprinsul acestor puncte că Lundbeck nu contestă că sumele pe care le-a plătit acestor producători ar fi putut să fie calculate luând drept bază profiturile sau cifra de afaceri pe care aceștia sperau să le obțină pe durata acordurilor în litigiu în cazul în care intrau pe piață. *Tertio*,

în cuprinsul acestor puncte se arată și faptul că elementele de probă privind perioada care a precedat încheierea acordurilor în litigiu demonstrează că producătorii de medicamente generice realizaseră eforturi considerabile pentru a-și pregăti intrarea pe piață și că nu aveau intenția să renunțe la aceste eforturi din cauza noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație și, prin urmare, importanța plăților inverse în favoarea producătorilor de medicamente generice este, în principal, cea care i-a stimulat să accepte limitările care să le reglementeze conduita.

118 Ținând seama de aceste constatări factuale și fără a fi necesar să se stabilească dacă, la punctele 435 și 476 din hotărârea atacată, Tribunalul a putut în mod întemeiat să asimileze acordurile în litigiu unor acorduri de excludere sau chiar unor acorduri de împărțire a pieței, acesta a concluzionat fără a săvârși o eroare de drept că acordurile în litigiu intrau sub incidența calificării drept „restrângere prin obiect” în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, cu atât mai mult cu cât Lundbeck nu a susținut deloc, în special în cadrul răspunsului său la întrebarea din 6 februarie 2020 în vederea formulării unui răspuns scris, că transferurile de valori aferente acordurilor în litigiu ar fi putut să fie justificate de existența unor contrapartide sau a unor renunțări evidente și legitime din partea vreunui producător de medicamente generice.

119 O asemenea concluzie nu poate fi repusă în discuție de argumentele invocate de Lundbeck.

120 *Primo*, Lundbeck nu se poate prevala în mod valabil, pentru a înlătura calificarea drept „restrângere prin obiect” a acordurilor în litigiu, de faptul că acestea ar fi fost limitate numai la domeniul de aplicare al noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, a căror respectare ar avea dreptul să o obțină.

121 Astfel, deși încheierea de către titularul unui brevet a unui acord de soluționare amiabilă cu un presupus autor al contrafacerii, care nu depășește întinderea și durata de valabilitate rămasă a acelui brevet, reprezintă cu siguranță expresia dreptului de proprietate intelectuală al titularului său și îi permite acestuia, printre altele, să se opună oricărei contrafaceri, nu este mai puțin adevărat că brevetul respectiv nu permite titularului său să încheie contracte care ar încălca articolul 101 TFUE [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 97].

122 Or, astfel cum Tribunalul a arătat în mod întemeiat la punctul 495 din hotărârea atacată, chiar dacă acordurile în litigiu conțineau și restrângeri încadrate potențial în domeniul de aplicare al noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, „aceste acorduri depășeau obiectul specific al drepturilor lor de proprietate intelectuală, care includeau, desigur, dreptul de a se opune unor contrafaceri, însă nu și dreptul de a încheia acorduri prin care concurenții reali sau potențiali de pe piață să fie plătiți pentru a nu intra pe piață”, constatare ce este confirmată în esență la punctele 117 și 118 din prezenta hotărâre.

123 Prin urmare, Lundbeck încearcă să se prevaleze în mod nefondat de faptul că acordurile în litigiu ar constitui expresia legitimă a dreptului de proprietate intelectuală al cărui titular este. În orice caz, o asemenea afirmație se întemeiază pe un dublu postulat, care nu este demonstrat la momentul încheierii acordurilor menționate, că validitatea noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație nu poate fi repusă în discuție și că producătorii de medicamente generice contrafac aceste brevete [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 88].

124 *Secundo*, Lundbeck nu poate nici să susțină, pentru a înlătura calificarea drept „restrângere prin obiect” a acordurilor în litigiu, că acestea urmăreau obiective legitime, în sensul că aveau ca obiect asigurarea apărării noilor sale brevete pentru procedee de fabricație prin recurgerea la un mod legitim și frecvent de soluționare a diferendelor sau că răspundeau unei asimetrii a riscurilor existente între producătorii de medicamente originale și producătorii de medicamente generice.

125 În ceea ce privește, pe de o parte, argumentul potrivit căruia acordurile menționate aveau ca obiect să asigure apărarea noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație prin recurgerea la un mod legitim și frecvent de soluționare a diferendelor, este suficient să se amintească, astfel cum s-a menționat deja la punctul 121 din prezenta hotărâre și cum Tribunalul a arătat în esență în mod întemeiat la punctul 495 din hotărârea atacată, că un brevet nu îl autorizează pe titularul acestuia să încheie contracte care ar încălca articolul 101 TFUE.

126 În ceea ce privește, pe de altă parte, argumentul potrivit căruia acordurile în litigiu ar constitui un răspuns la faptul, de altfel constatat de Tribunal la punctul 378 din hotărârea atacată, că daunele interese pe care le pot pretinde producătorii de medicamente originale în cazul unei intrări nelegale a unor medicamente generice pe piață ar fi adesea mult inferioare prejudiciilor suferite de aceștia, trebuie amintit că autorităților publice, iar nu întreprinderilor private le revine sarcina de a asigura respectarea prevederilor legale [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 88].

127 Într-adevăr, astfel cum Tribunalul a arătat în mod întemeiat la punctul 387 din hotărârea atacată, nu se poate accepta ca întreprinderile să încerce să eludeze efectele normelor juridice pe care le consideră excesiv de nefavorabile prin încheierea unor înțelegeri având ca obiect corectarea acestor dezavantaje sub pretextul că aceste norme creează un dezechilibru în dezavantajul lor.

128 În consecință, împrejurările amintite de Lundbeck nu pot legitima o încălcare a articolului 101 TFUE și, cu atât mai puțin, o practică coluzivă în privința căreia s-a constatat că prezintă gradul suficient de nocivitate pentru concurență pentru a fi calificată drept „restrângere prin obiect”.

129 *Tertio*, pentru a înlătura calificarea drept „restrângere prin obiect” a acordurilor în litigiu, Lundbeck nu se poate prevala nici de faptul că, la momentul încheierii acestor acorduri, existau îndoieli cu privire la posibilitatea de a se reține o asemenea calificare în ceea ce privește unele acorduri precum acordurile în litigiu, având în vedere în special lipsa practicii decizionale referitoare la asemenea acorduri și îndoielile determinate, în opinia Lundbeck, de anumite declarații ale KFST, precum și ale Comisiei.

130 Într-adevăr, astfel cum Tribunalul a arătat în mod întemeiat la punctele 438 și 774 din hotărârea atacată, nu este nicidecum necesar ca același tip de acorduri să fi fost deja sancționat de Comisie pentru ca acestea să poată fi considerate că restrâng concurența prin obiect, chiar dacă ar interveni într-un domeniu specific precum cel al drepturilor de proprietate intelectuală.

131 În vederea calificării drept „restrângere prin obiect” a unui anumit acord, prezintă importanță doar caracteristicile specifice ale acestuia [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 84 și 85], din care trebuie dedusă eventuala nocivitate deosebită pentru concurență, dacă este necesar în urma unei analize detaliate a acestui acord, a obiectivelor sale și a contextului economic și juridic în care se înscrie.

132 De asemenea, luările de poziție contradictorii, dintre care unele sunt doar menționate, ale Comisiei și ale unei autorități naționale de concurență în legătură cu un acord, precum cele menționate la punctele 747-751 din hotărârea atacată, chiar dacă se presupune că sunt adevărate, nu pot conduce la excluderea oricărei posibilități de a califica acest acord drept „restrângere prin obiect”, întrucât nu s-a demonstrat în niciun mod că sunt rezultatul unei analize precum cea vizată la punctul precedent.

133 *Quarto*, în sfârșit, Lundbeck nu se poate prevala, pentru a înlătura calificarea drept „restrângere prin obiect” a acordurilor în litigiu, de faptul că aceste acorduri nu conțineau clauze de necontestare, contrar acordurilor în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52), sau că această hotărâre ar fi evidențiat importanța luării în considerare a efectelor favorabile concurenței ale acordurilor în cauză, în cadrul calificării lor eventuale drept „restrângere prin obiect”.

134 În această privință, s-a amintit deja la punctul 114 din prezenta hotărâre că, în ceea ce privește acordurile precum acordurile în litigiu, trebuie să se stabilească dacă, prin aceste acorduri, concurenții înlocuiesc în mod conștient riscurile concurenței cu o cooperare practică între ei, printr-o analiză, în esență, dacă soldul net al transferurilor de valori pe care le prevăd se explică numai prin interesul comercial atât al titularului brevetului, cât și al pretinsului autor al contrafacerii de a nu concura pe baza meritelor.

135 Or, la punctul 399 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat în mod definitiv, pe de o parte, că, deși acordurile în litigiu nu conțineau nicio clauză de necontestare, producătorii de medicamente generice nu aveau niciun interes să conteste noile brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație după ce au încheiat acordurile în litigiu, deoarece plățile inverse corespundeau aproximativ profiturilor pe care preconizau să le realizeze în cazul unei intrări pe piață sau daunelor interese care ar fi putut să le fie plătite dacă ar fi avut câștig de cauză împotriva Lundbeck la finalul unei proceduri contencioase și, pe de altă parte, că, chiar dacă s-ar presupune că aceste plăți ar fi fost inferioare profiturilor preconizate, totuși, ele ar fi constituit un beneficiu cert și imediat, fără ca acești producători să fi suportat riscurile pe care le-ar fi presupus o intrare pe piață.

136 O asemenea constatare este suficientă, în speță, pentru a stabili că acordurile în litigiu restrâng concurența prin obiect, cu atât mai mult cu cât, în orice caz, Lundbeck nu invocă, în cadrul recursului, niciun efect favorabil concurenței aferent acestor acorduri, astfel încât Lundbeck nu îndeplinește, din această cauză, standardul de probațiune impus de Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52), în special la punctul 107 din aceasta, de natură să necesite înlăturarea calificării drept „restrângere prin obiect” a acordurilor menționate ca urmare a unor îndoieli rezonabile în legătură cu nocivitatea lor suficientă în privința concurenței.

137 Într-adevăr, simpla afirmare nesusținută a unor efecte favorabile concurenței ale acordurilor în litigiu nu poate fi suficientă pentru înlăturarea calificării lor drept „restrângere prin obiect” [a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 110].

138 Deși, în cadrul acțiunii sale în anulare și în special în cadrul celui de al șaptelea motiv invocat în susținerea sa, Lundbeck a arătat, desigur, că Comisia săvârșise o eroare vădită de apreciere prin evaluarea incorectă a câștigurilor în eficacitate determinate de acordurile în litigiu în cadrul aplicării articolului 101 alineatul (3) TFUE, nu este mai puțin adevărat că punctele 708-720 din

hotărârea atacată, prin care Tribunalul a respins motivul menționat, nu au fost contestate în cadrul prezentului recurs și că motivarea expusă la aceste puncte nu a fost invocată pentru a repune în discuție calificarea drept „restrângere prin obiect” a acestor acorduri, în mod cu totul special cu ocazia răspunsului dat de Lundbeck la întrebarea din 6 februarie 2020 în vederea formulării unui răspuns scris.

139 În ceea ce privește, în al doilea rând, al treilea aspect al primului motiv, îndreptat împotriva punctelor 472 și 473 din hotărârea atacată, prin care Tribunalul a considerat în esență că nu era necesară examinarea „scenariului contrafactual” pentru a califica un comportament drept „restrângere prin obiect”, trebuie să se arate că această examinare permite aprecierea efectelor unei practici coluzive în raport cu articolul 101 TFUE atunci când analiza practicii respective nu indică un grad suficient de nocivitate pentru concurență, de natură să permită calificarea acesteia drept „restrângere prin obiect” [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctele 115 și 118, precum și jurisprudența citată].

140 În consecință și fără a nega distincția netă dintre noțiunea de „restrângere prin obiect” și cea de „restrângere prin efect” izvorâtă din însăși formularea articolului 101 alineatul (1) TFUE [Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții, C-307/18, EU:C:2020:52, punctul 63], examinarea „scenariului contrafactual”, care are drept finalitate evidențierea efectelor unei practici coluzive determinate, nu se poate impune în vederea calificării unei practici coluzive drept „restrângere prin obiect”.

141 Prin urmare și astfel cum Tribunalul a constatat în mod întemeiat la punctul 472 din hotărârea atacată, pentru calificarea unei asemenea practici drept „restrângere prin obiect”, are importanță doar stabilirea faptului că aceasta are un nivel suficient de nocivitate pentru concurență, având în vedere conținutul dispozițiilor sale, obiectivele pe care urmărește să le atingă, precum și contextul economic și juridic în care se încadrează, fără a exista însă obligația Comisiei de a examina efectele acesteia.

142 Pe de altă parte și contrar celor arătate de Lundbeck în cadrul răspunsului său la întrebarea din 6 februarie 2020 în vederea formulării unui răspuns scris, examinarea „scenariului contrafactual” nu se poate impune în temeiul punctului 37 din Hotărârea din 30 ianuarie 2020, Generics (UK) și alții (C-307/18, EU:C:2020:52).

143 Într-adevăr, deși, la punctul menționat, Curtea a precizat, desigur, că, atunci când este vorba despre un acord care are drept consecință menținerea temporară în afara pieței a unei întreprinderi, trebuie să se stabilească dacă, în lipsa acordului menționat, ar fi existat posibilități reale și concrete ca întreprinderea respectivă să intre pe piața menționată, trebuie să se constate că această precizare privea aprecierea existenței unui raport de concurență potențială între părțile la un acord precum acordurile în discuție în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, iar nu calificarea acordurilor menționate drept „restrângere prin obiect”.

144 Prin urmare, al treilea aspect al primului motiv trebuie să fie respins ca nefondat.

145 În ceea ce privește al doilea motiv, fără a fi necesară pronunțarea cu privire la admisibilitatea acestuia, care este contestată de Comisie, trebuie amintit că, la punctul 539 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat, fără a săvârși o eroare de drept, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 121 din prezenta hotărâre, că, chiar dacă acordurile în litigiu nu ar fi depășit domeniul de aplicare al noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, aceste acorduri ar fi constituit însă restrângeri ale concurenței prin obiect, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE. Astfel cum

reiese din cuprinsul punctului 541 din hotărârea atacată, examinarea argumentelor Lundbeck, care este criticată în cadrul celui de al doilea motiv, a fost efectuată de Tribunal doar cu titlu neesențial. Prin urmare, întrucât a fost îndreptat împotriva unor motive neesențiale ale hotărârii atacate, al doilea motiv trebuie respins ca fiind inoperant (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 decembrie 2016, SV Capital/ABE, C-577/15 P, EU:C:2016:947, punctul 65).

146 În sfârșit, trebuie să se constate că, în cadrul celui de al treilea motiv, Lundbeck face trimitere la argumentația dezvoltată în susținerea primului motiv. Or, soluția stabilită în ceea ce privește acest prim motiv, referitor la calificarea acordurilor în litigiu drept „restrângere prin obiect", în sensul că acestea ar intra numai în domeniul de aplicare al noilor brevete ale Lundbeck pentru procedee de fabricație, se impune *a fortiori* în ceea ce privește al treilea motiv, referitor la calificarea drept „restrângere prin obiect" a unora dintre acordurile în litigiu, în sensul că acestea ar depăși domeniul de aplicare al brevetelor menționate.

147 În consecință, din considerațiile care precedă rezultă că motivele primul-al treilea trebuie să fie respinse.

Cu privire la al cincilea motiv

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

148 Prin intermediul primului aspect al celui de al nouălea motiv al acțiunii sale în anulare, Lundbeck a susținut că, dacă se presupunea că Comisia ar fi concluzionat în mod întemeiat că acordurile în litigiu ar fi încălcat articolul 101 TFUE, niciun motiv valabil nu i-ar fi permis să îi aplice amenzi în speță, ținând seama de noutatea și de complexitatea chestiunilor de fapt și de drept invocate, fără a încălca principiile securității juridice și legalității incriminării și a pedepselor (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

149 Pentru a respinge acest motiv, la punctul 777 din hotărârea atacată, Tribunalul a apreciat în esență că, departe de a fi imprevizibile în acea perioadă, restrângerile aduse concurenței, prevăzute de acordurile prin care un producător de medicamente originale ar fi reușit să îi înlăture pe concurenții potențiali de pe piață o perioadă determinată prin intermediul unor plăți inverse importante, puteau fi percepute în mod rezonabil de părțile la aceste acorduri ca fiind contrare articolului 101 alineatul (1) TFUE, permițând astfel Comisiei să le sancționeze fără a încălca principiile securității juridice și legalității incriminării și a pedepselor (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

150 În această privință, la punctul 776 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat printre altele că anumiți producători de medicamente generice au perceput fără îndoială caracterul ilicit al unor acorduri analoge acordurilor în litigiu și au refuzat să încheie asemenea acorduri tocmai pentru acest motiv.

Argumentația părților

151 Prin intermediul celui de al cincilea motiv, compus din trei aspecte, Lundbeck reproșează Tribunalului că a confirmat în mod eronat amenzile pe care i le-a aplicat Comisia.

152 În susținerea acestui motiv, Lundbeck arată, în primul rând, că, la punctul 777 din hotărârea atacată, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a aplicat în mod eronat nivelul de vinovăție necesar pentru aplicarea unei amenzi autorului unei practici anticoncurențiale, o asemenea amendă neputând fi aplicată decât dacă este cert – iar nu numai posibil – că autorul acestei practici a avut cunoștință de caracterul anticoncurențial al încălcării.

153 În al doilea rând, luând în considerare caracterul complex al acordurilor în litigiu, Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept atunci când a confirmat concluzia Comisiei potrivit căreia Lundbeck nu putea să nu cunoască faptul că are un comportament de natură anticoncurențială. În plus, Lundbeck arată că această concluzie nu putea fi susținută de documentele menționate la punctul 776 din hotărârea atacată, pe care s-a întemeiat Tribunalul în acest scop, cel puțin în privința tuturor acordurilor în litigiu, fără a denatura documentele respective.

154 În al treilea rând, Lundbeck critică Tribunalul pentru că a încălcat principiile securității juridice și neretroactivității interpretării noi a unei dispoziții care prevede o încălcare, prin faptul că a confirmat pronunțarea unor sancțiuni care depășesc amenzile simbolice. Ar fi trebuit să se aplice un cuantum simbolic ca urmare, *primo*, a caracterului complex și inedit al chestiunilor ridicate de acordurile în litigiu, *secundo*, a incertitudinii existente la momentul faptelor cu privire la interpretarea articolului 101 TFUE, care decurgea în special din declarațiile KFST, precum și, *tertio*, a inexistenței unor precedente referitoare la asemenea acorduri.

155 Comisia consideră că al cincilea motiv trebuie respins ca nefondat.

Aprecierea Curții

156 Astfel cum Tribunalul a amintit în mod întemeiat la punctul 762 din hotărârea atacată, o întreprindere poate fi sancționată pentru un comportament care intră în domeniul de aplicare al articolului 101 alineatul (1) TFUE atunci când aceasta nu putea să nu cunoască natura anticoncurențială a comportamentului său, indiferent dacă era sau nu conștientă că încălca normele din tratat privind concurența (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iunie 2013, Schenker & Co. și alții, C-681/11, EU:C:2013:404, punctul 37).

157 Din această observație rezultă că faptul că întreprinderea în cauză califică în mod eronat din punct de vedere juridic comportamentul său pe care se întemeiază constatarea încălcării nu poate avea drept efect scutirea acesteia de aplicarea unei amenzi, în măsura în care ea nu putea să nu cunoască natura anticoncurențială a comportamentului său (Hotărârea din 18 iunie 2013, Schenker & Co. și alții, C-681/11, EU:C:2013:404, punctul 38).

158 Astfel, este important doar să se determine dacă acea întreprindere era în măsură să stabilească faptul că comportamentul său prezenta un caracter anticoncurențial, iar nu, astfel cum susține Lundbeck, dacă aceeași întreprindere constatase efectiv acest lucru.

159 În această privință, la punctele 764 și 777 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat că, departe de a fi imprevizibile în perioada încheierii acordurilor în litigiu, restrângerile aduse concurenței, prevăzute de aceste acorduri, puteau fi percepute în mod rezonabil de părțile la acordurile respective ca fiind contrare articolului 101 alineatul (1) TFUE.

160 În susținerea acestei aprecieri, la punctele 765-776 din această hotărâre, Tribunalul a reținut în esență, *primo*, că nici formularea articolului 101 alineatul (1) TFUE, nici jurisprudența aferentă acestei dispoziții în legătură cu drepturile de proprietate intelectuală, despre care Lundbeck nu

susține că ar fi fost interpretată în mod greșit de Tribunal, nu lăsau loc niciunei îndoieli cu privire la caracterul contrar al acordurilor în litigiu față de articolul 101 alineatul (1) TFUE, *secundo*, că poziția exprimată de KFST față de aceste acorduri, chiar dacă se presupune că este echivocă, nu putea să dea naștere unei încrederi legitime în privința nesancționării acordurilor respective, *tertio*, că caracterul inedit al acordurilor în litigiu nu putea să justifice amenzi limitate la un cuantum simbolic și, *quarto*, că anumiți producători de medicamente generice au perceput efectiv caracterul ilicit al unor acorduri analoge acordurilor în litigiu și au refuzat, tocmai pentru acest motiv, să semneze asemenea acorduri.

161 Or, o asemenea motivare demonstrează corespunzător cerințelor legale caracterul cel puțin previzibil al sancționării acordurilor în litigiu.

162 În plus, Lundbeck nu poate susține în mod valabil că Tribunalul a denaturat elementele de fapt sau de probă prin faptul că a reținut că anumiți producători de medicamente generice au perceput efectiv caracterul ilicit al unor acorduri analoge acordurilor în litigiu și au refuzat, pentru acest motiv, să semneze asemenea acorduri. Într-adevăr, dincolo de faptul că această afirmație este îndreptată doar împotriva unuia dintre motivele care au stat la baza concluziei Tribunalului, astfel cum au fost expuse la punctul 160 din prezenta hotărâre, trebuie amintit că, luând în considerare natura excepțională a unui motiv referitor la denaturarea faptelor și a elementelor de probă, articolul 256 TFUE, articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și articolul 168 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură impun recurentului în special să indice cu precizie elementele care ar fi fost denaturate de Tribunal și să demonstreze erorile de analiză care, în aprecierea sa, l-ar fi condus la această denaturare (Hotărârea din 20 octombrie 2011, PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic, C-281/10 P, EU:C:2011:679, punctul 78 și jurisprudența citată).

163 Or, deși Lundbeck a invocat o denaturare a documentelor menționate la punctul 776 din hotărârea atacată, nu a arătat nicidecum care sunt erorile de analiză pretins săvârșite de Tribunal care l-ar fi determinat să denatureze aceste documente. În consecință, în măsura în care se întemeiază pe o pretinsă denaturare a elementelor de fapt și de probă, al cincilea motiv trebuie să fie respins ca fiind inadmisibil.

164 În plus, faptul că anumiți producători de medicamente generice sau membri ai personalului Lundbeck au putut să exprime îndoieli cu privire la legalitatea acordurilor în litigiu sau a unor acorduri similare acestora constituie un element perfect capabil să susțină constatarea potrivit căreia Lundbeck era în măsură să aibă în vedere că comportamentul său avea sau, cel puțin, putea să aibă un caracter anticoncurențial.

165 În sfârșit, faptul că Tribunalul a confirmat aplicarea în sarcina Lundbeck a unor amenzi care depășesc un nivel simbolic nu încalcă nicidecum principiul securității juridice, în pofida caracterului inedit și complex al chestiunilor ridicate de acordurile în litigiu, a inexistenței unui precedent sau a existenței unor documente referitoare la aceste acorduri publicate de KFST, al căror conținut este menționat la punctele 749-752 din hotărârea atacată.

166 În ceea ce privește, în primul rând, caracterul inedit al sancționării acordurilor în litigiu, astfel cum a amintit în esență Tribunalul la punctul 763 din hotărârea atacată, principiul preciziei legii aplicabile, garantat la articolul 49 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, nu poate fi interpretat în sensul că interzice clarificarea progresivă a normelor privind răspunderea

penală prin interpretări jurisprudențiale, atât timp cât acestea sunt în mod rezonabil previzibile (Hotărârea din 28 martie 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, punctul 167 și jurisprudența citată).

167 Or, potrivit punctului 114 din prezenta hotărâre, calificarea drept „restrângere prin obiect” și, *a fortiori*, cea de „restrângere a concurenței” în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE trebuie să fie reținute atunci când, din analiza acordului de soluționare amiabilă în cauză, reiese că transferurile de valori prevăzute de acesta se explică numai prin interesul comercial atât al titularului brevetului în discuție, cât și al pretinsului autor al contrafacerii de a nu concura pe baza meritelor, în măsura în care acordurile prin care concurenții înlocuiesc în mod conștient riscurile concurenței cu o cooperare practică între ei intră în mod evident sub incidența calificării drept „restrângere prin obiect”.

168 În plus, Tribunalul a constatat, la punctele 764 și 777 din hotărârea atacată, că pentru Lundbeck era previzibilă sancționarea acordurilor în litigiu în temeiul articolului 101 TFUE.

169 În ceea ce privește, în al doilea rând, informațiile rezultate din documentele emise de KFST, trebuie să se arate că Tribunalul a constatat în mod suveran, în esență, la punctele 749 și 750, precum și la punctele 834 și 835 din hotărârea atacată, fie că evidențiau că autoritatea menționată aprecia că acordurile în litigiu puteau influența concurența dacă rezulta că Lundbeck plătise concurenții pentru ca aceștia să rămână în afara pieței și, din această cauză, constituiau încălcări foarte grave ale articolului 101 TFUE, fie că acestea constituiau un simplu raport al unei opinii preliminare a Comisiei.

170 Mai mult, astfel cum a amintit Tribunalul în mod întemeiat la punctul 748 din hotărârea atacată, autoritățile naționale de concurență nu pot crea întreprinderilor o încredere legitimă în sensul că comportamentul acestora nu încalcă articolul 101 TFUE, întrucât acestea nu sunt competente să adopte o decizie negativă, și anume o decizie în care să se concluzioneze că nu există o încălcare a dispoziției menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iunie 2013, Schenker & Co. și alții, C-681/11, EU:C:2013:404, punctul 42, precum și jurisprudența citată).

171 Pe de altă parte, în ceea ce privește afirmația Lundbeck potrivit căreia aplicarea amenzilor în cauză ar încălca principiul neretroactivității legii penale, este suficient să se arate că această afirmație prezentată pentru prima dată în stadiul recursului constituie un motiv nou și este, prin urmare, inadmisibilă, conform articolului 127 coroborat cu articolul 190 din Regulamentul de procedură.

172 Într-adevăr, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 757 din hotărârea atacată, în cadrul primului aspect al celui de al nouălea motiv de anulare, Lundbeck s-a limitat la invocarea încălcării principiilor securității juridice și legalității incriminării și a pedepselor (*nullum crimen, nulla poena sine lege*).

173 Prin urmare, al cincilea motiv trebuie să fie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

Cu privire la al șaselea motiv

Cu privire la punctele relevante din hotărârea atacată

174 Prin intermediul celui de al zecelea motiv al acțiunii sale în anulare, în privința căruia, în cadrul prezentului recurs, se contestă respingerea doar a primului și a celui de al doilea aspect, Lundbeck a susținut că Comisia săvârșise mai multe erori de drept și de fapt, întrucât a reținut, cu titlu de cuantum de bază al amenzilor care i-au fost aplicate, un nivel excesiv de ridicat, de 10 % și de 11 %, din valoarea vânzărilor produsului în cauză, în funcție de sfera geografică a acordurilor în litigiu, și întrucât nu a limitat durata încălcărilor în discuție numai la perioada în care producătorii de medicamente generice erau în mod efectiv pregătiți să intre pe piață, împrejurare care presupunea că dețineau cel puțin o AIP în țările relevante, situație care nu exista, de exemplu, în Austria.

175 Pentru a respinge primul aspect al celui de al zecelea motiv de anulare, Tribunalul a constatat, la punctele 806 și 812 din hotărârea atacată, că, fără a săvârși o eroare de drept și fără a încălca principiul proporționalității, Comisia a stabilit cuantumul de bază al amenzilor în cauză în conformitate cu punctul 22 din Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor.

176 La punctul 804 din hotărârea atacată, Tribunalul a arătat în special că, în mod „[c]ontrar celor susținute de [Lundbeck] în această privință, Comisia nu avea obligația de a reduce cuantumul de bază al [amenzilor] pentru a ține seama numai de valoarea vânzărilor în țările în care [producătorii de medicamente] generice erau mai avansa[ți] în pregătirile prin care urmăreau să intre pe piață” și că, „[a]stfel, în ceea ce privește încălcările prin obiect, întrucât încălcările constituite din acordurile în litigiu (cu excepția acordurilor încheiate cu Arrow) aveau sfera geografică a întregului SEE, Comisia avea dreptul să se întemeieze pe această sferă geografică, fără a recurge la o examinare aprofundată a perspectivelor concrete de intrare pe care le aveau [producătorii de medicamente] generice în fiecare stat [membru] al SEE”. Tribunalul a precizat în această privință că „părțile la acordurile în litigiu sunt cele care au definit sfera geografică a acestor acorduri și, așadar, a încălcărilor în discuție [în speță], întrucât au decis că ele acopereau întregul SEE (cu excepția încălcării cu Arrow)”.

177 Pentru a respinge al doilea aspect al celui de al zecelea motiv de anulare, Tribunalul a apreciat la punctele 815 și 816 din hotărârea atacată că, în decizia în litigiu, Comisia a dovedit corespunzător cerințelor legale că existase o restrângere a concurenței din cauza acordurilor în litigiu pe întreaga durată a acestora și că Lundbeck nu demonstrase că, în lipsa acordurilor în litigiu, concurența – chiar potențială – dintre aceasta și producătorii de medicamente generice ar fi fost imposibilă sau inexistentă și nici că aceste acorduri nu determinaseră nicio restrângere a concurenței, contrar situației care a prevalat în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 29 iunie 2012, E.ON Ruhrgas și E.ON/Comisia (T-360/09, EU:T:2012:332). Tribunalul a arătat de asemenea că soluția contrară ar conduce la negarea distincției dintre „concurența reală” și „concurența potențială”.

178 În sfârșit, la punctul 842 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat, în exercitarea competențelor sale de fond, că, în speță, nu era necesar să se acorde beneficiul circumstanțelor atenuante și că trebuia să fie confirmat cuantumul amenzilor aplicate Lundbeck în decizia în litigiu.

Argumentația părților

179 Prin intermediul celui de al șaselea motiv, prezentat cu titlu subsidiar și compus din trei aspecte, Lundbeck susține că confirmarea de către Tribunal a calculului amenzilor care i-au fost aplicate de Comisie este eronată în drept și este insuficient motivată.

180 În susținerea acestui motiv, Lundbeck consideră, în primul rând, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a apreciat ca fiind necesară, la punctul 804 din hotărârea atacată, excluderea, în vederea calculării amenzilor care i-au fost aplicate, a vânzărilor care nu erau susceptibile să fi fost afectate de acordurile în litigiu, și anume vânzările realizate de Lundbeck în anumite state membre ale SEE, a căror piață era în realitate închisă producătorilor de medicamente generice, pentru motivul că nu le-a fost eliberată nicio AIP înainte de expirarea acestor acorduri sau, în ceea ce privește Austria, că brevetul Lundbeck pentru IFA citalopram a rămas în vigoare în acel stat membru o mare parte din durata acestor acorduri. Or, în conformitate cu punctele 6 și 13 din Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor, Comisia ar avea obligația să rețină doar vânzările care aveau efectiv legătură cu încălcarea în cauză.

181 În plus, tot la punctul 804 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi aplicat în mod eronat jurisprudența, pe de o parte, prin faptul că a apreciat că natura de „încălcare prin obiect” avută de acordurile în litigiu exonera Comisia de obligația de a efectua o examinare concretă, o asemenea examinare putând avea totuși o anumită importanță în vederea calculării cuantumului amenzilor, astfel cum a arătat Curtea la punctul 31 din Hotărârea din 4 iunie 2009, T-Mobile Netherlands și alții (C-8/08, EU:C:2009:343). Pe de altă parte, prin faptul că nu a exclus, precum în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 29 iunie 2012, E.ON Ruhrgas și E.ON/Comisia (T-360/09, EU:T:2012:332), din calculul amenzilor vânzările corespunzătoare activităților care nu sunt susceptibile să fie în concurență pe durata aplicării acordurilor în litigiu, Tribunalul nu ar fi efectuat analiza factuală și juridică necesară pentru a determina vânzările care au legătură directă sau indirectă cu încălcările în cauză, analiză care este impusă de Hotărârea din 28 iunie 2016, Telefónica/Comisia (T-216/13, EU:T:2016:369, punctul 309).

182 În al doilea rând, Lundbeck critică Tribunalul pentru că, la punctul 816 din hotărârea atacată, nu a motivat suficient faptul că nu a aplicat metoda reținută în Hotărârea din 29 iunie 2012, E.ON Ruhrgas și E.ON/Comisia (T-360/09, EU:T:2012:332). În special, Tribunalul nu ar fi explicat modul în care producătorii de medicamente generice nu au fost împiedicați *de facto* să intre pe piața statelor membre ale SEE vizate din cauza lipsei unei AIP și a existenței brevetului Lundbeck pentru IFA citalopram.

183 În al treilea rând, Lundbeck susține că Tribunalul a efectuat o apreciere incorectă a împrejurărilor cauzei prin faptul că a considerat, la punctul 806 din hotărârea atacată, că, în vederea calculării cuantumului amenzilor care i-au fost aplicate în conformitate cu Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor, Comisia reținuse în mod întemeiat un nivel de 10 % și 11 % din valoarea vânzărilor care au legătură cu încălcarea, în funcție de sfera geografică a acordurilor în litigiu. Or, ținând seama de impactul geografic limitat al acestor acorduri și de practica decizională a Comisiei în cauze similare, precum și de faptul că acordurile respective nu ar constitui înțelegeri, aceste procente ar fi trebuit să fie inferioare și stabilite la nivelul cel mai scăzut posibil.

Aprecierea Curții

184 În ceea ce privește, în primul rând, primele două aspecte ale celui de al șaselea motiv, care trebuie să fie examinate împreună, Lundbeck apreciază în esență că, la punctele 804 și 816 din hotărârea atacată, Tribunalul a săvârșit erori de drept prin faptul că a considerat, fără a răspunde la argumentația sa, că Comisia nu avea obligația să reducă cuantumul de bază al amenzilor pentru a ține seama doar de valoarea vânzărilor în țările în care producătorii de medicamente generice erau mai avansați în pregătirile lor care vizau intrarea pe piață.

185 În ceea ce privește aplicarea de către Comisie a unei amenzi în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Curtea a statuat deja că această instituție trebuie să aprecieze, în fiecare caz și ținând seama de contextul său, precum și de obiectivele urmărite de regimul de sancțiuni instituit de regulamentul menționat, impactul urmărit asupra întreprinderii în cauză, luând în considerare în special o cifră de afaceri ce reflectă situația economică reală a acesteia în perioada în care a fost săvârșită încălcarea (Hotărârea din 7 septembrie 2016, Pilkington Group și alții/Comisia, C-101/15 P, EU:C:2016:631, punctul 16, precum și jurisprudența citată).

186 În această privință, în vederea determinării cuantumului amenzii, este permis să se țină seama atât de cifra de afaceri globală a întreprinderii, care reprezintă o indicație, chiar dacă aproximativă și imperfectă, privind dimensiunea și puterea sa economică, cât și de partea din această cifră aferentă produselor care fac obiectul încălcării și care este, așadar, de natură să furnizeze o indicație cu privire la amploarea acesteia (Hotărârea din 7 septembrie 2016, Pilkington Group și alții/Comisia, C-101/15 P, EU:C:2016:631, punctul 17, precum și jurisprudența citată).

187 Întrucât amenzile aplicate prin decizia în litigiu au fost stabilite de Comisie prin aplicarea Orientărilor din 2006 privind calcularea amenzilor, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței Curții, deși noțiunea de „valoare a vânzărilor” prevăzută la punctul 13 din aceste orientări nu se poate extinde, desigur, până la înglobarea vânzărilor realizate de întreprinderea în discuție care nu intră în domeniul de aplicare al înțelegerii imputate, s-ar aduce totuși atingere obiectivului urmărit de această dispoziție în cazul în care noțiunea menționată ar fi interpretată în sensul că vizează doar cifra de afaceri realizată numai cu vânzările în privința cărora s-a stabilit că au fost afectate în mod real de această înțelegere (Hotărârea din 7 septembrie 2016, Pilkington Group și alții/Comisia, C-101/15 P, EU:C:2016:631, punctul 19).

188 Este cert că din această considerație rezultă că trebuie excluse din valoarea vânzărilor care fac obiectul unei încălcări vânzările autorului încălcării respective care au intervenit pe o piață care nu a fost deschisă concurenței, precum cea despre care este vorba în Hotărârea din 29 iunie 2012, E.ON Ruhrgas și E.ON/Comisia (T-360/09, EU:T:2012:332, punctele 105 și 155), amintită de Lundbeck, întrucât o asemenea piață nu poate fi afectată de o practică anticoncurențială prevăzută la articolul 101 TFUE, sau vânzările realizate de una dintre părțile la o înțelegere pe piețe pe care celelalte părți la această înțelegere nu sunt prezente și nu pot fi considerate concurente potențiale.

189 Cu toate acestea, în speță, niciuna dintre vânzările integrate de Comisie în valoarea vânzărilor reținută, al căror cuantum global a fost confirmat de Tribunal, nu se încadrează în vreuna dintre categoriile de vânzări excluse, menționate la punctul anterior.

190 Într-adevăr, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctele 222 și 223 din concluziile sale, fie că este vorba despre vânzări realizate în Austria, în care brevetul Lundbeck pentru IFA citalopram a expirat, potrivit acesteia, abia în luna aprilie a anului 2003, și anume în cursul

perioadei de executare a acordurilor în litigiu, fie că este vorba despre vânzări realizate în statele în care producătorii de medicamente generice au obținut o AIP doar în cursul perioadei de executare a acestor acorduri, chiar ulterior acesteia, toate aceste vânzări au fost realizate pe piețe pe care producătorii de medicamente generice în cauză erau cel puțin în concurență potențială pe întreaga durată a acordurilor respective, aspect pe care Tribunalul l-a evidențiat în mod întemeiat la punctul 815 din hotărârea atacată și care confirmă respingerea celui de al patrulea motiv de recurs.

191 Prin urmare, nu se poate susține în mod valabil că vânzările menționate la punctul anterior nu aveau o legătură cel puțin indirectă cu încălcările constatate și, prin urmare, că nu trebuiau să fie luate în considerare în vederea calculării amenzilor aplicate Lundbeck.

192 Într-adevăr, astfel cum Tribunalul a arătat la punctul 804 din hotărârea atacată, părțile la acordurile în litigiu erau cele care au definit sfera geografică a acestor acorduri, cu excluderea celor încheiate între Lundbeck și Arrow, în sensul că aveau sfera geografică a întregului SEE, împrejurare ce demonstrează că acestea au considerat că se aflau, pe fiecare dintre piețele SEE, în concurență, dacă nu reală, cel puțin potențială, având drept consecință faptul că vânzările realizate de Lundbeck în fiecare dintre piețele menționate trebuie să fie considerate, în temeiul punctului 13 din Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor, ca fiind vânzări „care au legătură directă sau indirectă cu încălcarea”.

193 Prin urmare, Lundbeck nu poate critica Tribunalul că a admis, la punctul 804 din hotărârea atacată, luarea în considerare, în ceea ce privește acordurile în litigiu, excluzând acordurile încheiate între Lundbeck și Arrow, a vânzărilor realizate pe întreg teritoriul SEE fără să fi efectuat o analiză aprofundată a perspectivelor concrete de intrare a producătorilor de medicamente generice pe teritoriul fiecărui stat membru al SEE.

194 În sfârșit, Tribunalului nu i se poate reproșa în mod valabil nici faptul că, la punctul 816 din hotărârea atacată, a motivat insuficient neaplicarea în speță a soluției reținute în Hotărârea din 29 iunie 2012, E.ON Ruhrgas și E.ON/Comisia (T-360/09, EU:T:2012:332).

195 Prin faptul că a arătat la punctul menționat că acea cauză în care s-a pronunțat hotărârea amintită nu constituia un punct de referință pentru Lundbeck, deoarece în acea cauză ar fi fost imposibilă orice concurență, chiar în lipsa acordului anticoncurențial în discuție în cauza respectivă, având o durată parțială în toată perioada încălcării, întrucât piața era exceptată în mod legal de la orice concurență în temeiul legislației naționale aplicabile în acea perioadă, situație care crea o situație de monopol de fapt, Tribunalul a permis persoanelor interesate să cunoască motivele pentru care nu a admis argumentele lor, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul (Hotărârea din 25 iunie 2020, CSUE/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, punctul 96 și jurisprudența citată).

196 Rezultă că primul și al doilea aspect ale prezentului motiv trebuie să fie respinse ca nefondate.

197 În ceea ce privește, în al doilea rând, al treilea aspect al prezentului motiv, trebuie amintit că nu este de competența Curții, atunci când se pronunță asupra unor chestiuni de drept în cadrul unui recurs, să substituie cu propria apreciere, pentru motive de echitate, aprecierea Tribunalului, care statuează, în exercitarea competenței sale de fond, cu privire la cuantumul amenzilor aplicate unor întreprinderi pentru încălcarea de către acestea a dreptului Uniunii (Hotărârea din 26 septembrie 2018, Philips și Philips France/Comisia, C-98/17 P, nepublicată, EU:C:2018:774, punctul 107, precum și jurisprudența citată).

198 Curtea ar trebui să constate o eroare de drept săvârșită de Tribunal ca urmare a caracterului inadecvat al cuantumului unei amenzi doar în măsura în care aceasta ar aprecia că nivelul sancțiunii este nu numai inadecvat, ci și excesiv, până la a fi disproporționat (Hotărârea din 26 septembrie 2018, Philips și Philips France/Comisia, C-98/17 P, nepublicată, EU:C:2018:774, punctul 107, precum și jurisprudența citată).

199 Rezultă că, în măsura în care Lundbeck contestă, prin intermediul celui de al treilea aspect al celui de al șaselea motiv, aprecierea efectuată de Tribunal, în special la punctul 842 din hotărârea atacată, în ceea ce privește cuantumul amenzilor aplicate în raport cu împrejurările speței, fără însă a dovedi și fără a susține că acest cuantum ar fi nu numai inadecvat, ci și excesiv, până la a fi disproporționat, aceasta urmărește în realitate să obțină o nouă apreciere a caracterului adecvat al cuantumului amenzilor care i-au fost aplicate. Prin urmare, acest argument trebuie respins ca fiind inadmisibil.

200 În consecință, al șaselea motiv al prezentului recurs trebuie să fie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

201 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, se impune respingerea recursului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

202 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din același regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

203 Întrucât Comisia a solicitat obligarea Lundbeck la plata cheltuielilor de judecată, iar Lundbeck a căzut în pretenții, se impune obligarea Lundbeck să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de Comisie.

204 Potrivit articolului 184 alineatul (4) din Regulamentul de procedură, în cazul în care un intervenient în primă instanță nu a formulat el însuși recurs, acesta nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată în procedura de recurs decât dacă a participat la faza scrisă sau orală a procedurii în fața Curții. În cazul în care un asemenea intervenient participă la procedură, Curtea poate decide ca acesta să suporte propriile cheltuieli de judecată.

205 Întrucât EFPIA a participat la procedura în fața Curții, trebuie să se decidă, în împrejurările din speță, ca aceasta să suporte propriile cheltuieli de judecată.

206 Articolul 140 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, prevede că statele membre și instituțiile care au intervenit în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată.

207 În consecință, Regatul Unit va suporta propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă H. Lundbeck A/S și Lundbeck Ltd să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de Comisia Europeană.

3) European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA) suportă propriile cheltuieli de judecată.

4) Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord suportă propriile cheltuieli de judecată.

Semnături